

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М. І. ПИРОГОВА**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

**ПОКРОКОВИЙ ПУТІВНИК.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ПСИХОЛОГІЯ»**

Вінниця - 2025

Лукашенко М. В. Покроковий путівник. Методичні рекомендації та вимоги до кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Психологія»: навчально-методичний посібник. Вінниця : ВНМУ імені М. І. Пирогова, 2025. 88 с.

Рецензенти:

Римша Софія Віталіївна – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології та психотерапії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Шпортун Оксана Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти».

Євтушенко Ірина Володимирівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки НТУУ «КПІ».

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та психології
Протокол № 4 від 4 грудня 2024 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
Навчально-наукового інституту психології
та ментального здоров'я
Вінницького національного
медичного університету
ім. М.І. Пирогова.
Протокол № 1 від 26 березня 2025 р.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Початок шляху	7
Методичні рекомендації щодо організації виконання кваліфікаційної роботи	
2. Правила «дорожнього» руху	16
Етичні аспекти та академічна доброчесність	
3. Мапа дослідницької подорожі	26
Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи	
4. Засвідчення пройденого шляху	43
Документація магістерської кваліфікаційної роботи	
5. Мистецтво наукового сторітелінгу	45
Методичні рекомендації до захисту та критерії оцінювання	
6. Корисні посилання	49
Список використаних джерел	55
Додатки	61

ПЕРЕДМОВА

Якщо професійне становлення є шляхом, то його усвідомлене проходження буде більш ефективним і наповненим корисними знаннями, навиками та позитивними враженнями, коли ми знаємо мету, призначення та важливі пам'ятки цієї подорожі, на які необхідно звернути увагу. Володіння мистецтвом маленьких кроків зробить цей шлях цілісним та освітленим, а покроковий путівник, який ви тримаєте в руках, допоможе з самого початку бачити його повну картину. Якщо ж ви відчуєте, що губитесь в лабіринтах наукових досліджень, то нехай він допоможе втримати нитку ваших думок, яка буде тим аріадновим дороговказом, що допоможе вирішити заплутане питання.

Написання магістерської роботи є не лише частиною освітньої програми чи окремим видом діяльності, – це цілісний процес, який дозволяє у власному досвіді об'єднати усі освітні компоненти та здобуті знання і навики, виходячи з центру своєї допитливості, маючи співрозмовників в особі керівника, членів консультативного комітету, викладачів кафедри, університету, колег з установи, де ви будете проходити практику, з якими можна розділити дорогу і обговорити свої кроки.

Навчально-методичний посібник **«Покроковий путівник. Методичні рекомендації та вимоги до кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Психологія»** для здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова містить положення, що окреслюють основні етапи дослідницької роботи, визначають загальні вимоги до її змісту, обсягу, структури, письмового оформлення, супровідної документації, розкриває критерії оцінки та поради щодо публічного захисту. Першим кроком у путівнику, який Ви тримаєте в руках (чи читаете з екрану), є ознайомлення з ландшафтом, окресленим

документами, постановами, програмами, кодексами та концепціями, в яких ви знайдете розгорнуті вимоги, обґрунтування та розширену необхідну інформацію.

Методичні рекомендації складено відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня спеціальності «Психологія», затвердженого МОН України у 2019 році. Згідно згаданих вимог «кваліфікаційна робота передбачає самостійне розв'язання складної задачі або комплексної проблеми у сфері психології, що супроводжується проведенням досліджень та/або застосуванням інноваційних підходів та характеризується невизначеністю умов і вимог. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Кваліфікована робота має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти»¹.

Методичні рекомендації базуються на Положенні про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я, відповідно до якого, здобувачі вищої освіти магістерського рівня виконують кваліфікаційну роботу як власний проєкт за унормованою процедурою у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова, в межах якої планують свої дії з урахуванням індивідуальних здібностей та умінь².

Основою методичних рекомендацій та вимог до кваліфікаційної роботи є Концепція освітньої діяльності Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова за спеціальністю 053 «Психологія» галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації магістр психології³ та освітньо-професійна програма

¹ Міністерство освіти і науки України. (2019). *Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія»*. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-053-psihologiya-dlya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishoyi-osviti>

² Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я*. Затверджено вченою радою ННІ психології та ментального здоров'я ВНМУ ім. М. І. Пирогова. <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>

³ Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2024). *Концепція освітньої діяльності Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова за спеціальністю 053 Психологія галузі 05*

підготовки магістрів за спеціальністю «Психологія», яка містить цілісний комплекс освітніх компонентів, спрямованих на формування необхідних загальних та спеціальних компетентностей⁴.

Під кваліфікаційною роботою розуміється вид підсумкової атестації, що передбачається «на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти»⁵. У посібнику ви знайдете рекомендації щодо процесу організації та виконання власної кваліфікаційної роботи у різних її формах, починаючи від вибору теми, проведення дослідження, написання дипломної роботи до її захисту.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія», магістри мають можливість навчання за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, тому згідно з принципом наступності у Покроковому путівнику враховано Постанови Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів від 2023 року⁶. Така узгодженість рекомендацій та вимог до написання кваліфікаційних робіт магістерського рівня та дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії допоможе вам у подальшій дослідницькій діяльності.

соціальні та поведінкові науки другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації магістр психології. https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/koncept_VNMU_psyhol.pdf

⁴ Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2024). *Освітньо-професійна програма «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти*. https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/OPP_psyholog_2024.pdf

⁵ Міністерство освіти і науки України. (2017). *Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти*. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. № 600. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

⁶ Кабінет Міністрів України. (2023). *Постанова Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text>

1. ПОЧАТОК ШЛЯХУ.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Як ми вже визначили вище, одним з основних кроків до набуття освітньої кваліфікації магістра психології є виконання кваліфікаційної роботи. Чому саме написання магістерської роботи є настільки важливим? Згідно Стандарту вищої освіти, серед основних цілей підготовки фахівців, здатних розв'язувати складні задачі у процесі навчання та у професійній діяльності у галузі психології є «проведення наукових та проєктних досліджень та/або здійснення інновацій»⁷.

Погляньмо на це крізь набутий досвід. Пригадайте з власного життя, коли ви щось вивчили теоретично, але не мали можливості спробувати це самостійно на практиці. Або коли ви багато чого вчили і навіть спробували на собі, уважно практикуючи інтроспективний метод та рефлексуючи над власним досвідом, але не ділилися набутих з іншими. Чи мали ви після цього відчуття власної компетентності? Швидше за все, цього було замало для впевненості.

Виконання дипломної роботи демонструє вашу здатність працювати самостійно, інтегрувати інформацію з комплексу освітніх навчальних дисциплін, враховувати відгуки та зворотній зв'язок, що є ознакою набуття інтегральної компетентності випускника рівня магістр. Саме тут ви зможете попрактикуватися в опрацюванні літератури, у раціональному доборі матеріалів, виконати індивідуальні завдання і практики, розробити практичну частину, вивчити її ефективність, провести апробацію, висвітлюючи результати у вигляді наукових публікацій та виступів на конференціях.

Ваша кваліфікаційна робота буде комплексним результатом здобутих знань та навиків, отриманих на магістерській програмі з психології. Її основною формою

⁷ Міністерство освіти і науки України. (2019). *Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія»*. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-053-psihologiya-dlya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishoyi-osviti>

є розробка, проведення та звітування про результати якісних, кількісних або змішаних дослідницьких проєктів. Така дослідницька робота є тим типом наукової праці, яка вимагає обговорення методології, висновків і значення дослідження, підготовку публікацій. Тобто, вона повинна демонструвати вашу обізнаність у галузі психології, здатність проводити дослідження, узагальнювати результати та захищати висновки в науковій манері відповідно до дисциплінарних норм.

Саме пишучи магістерську роботу, ви матимете можливість системно узгодити та втілити на практиці здобуті знання та навички зі всіх науково та практично орієнтованих предметів, актуалізуючи множинні міждисциплінарні зв'язки. Покроковий путівник дасть вам чек-лист!!!, в якому ви будете відмічати свій прогрес від вибору та формулювання теми наукового дослідження, розробки його дизайну, визначення методології, здійснення, аналізу, опису та представлення результатів власної роботи. Усе це буде здійснено з усвідомленням і врахуванням загальнолюдських цінностей, професійної етики та сучасного досвіду провідних університетів світу.

На цьому шляху ваша впевненість у власних силах зросте в рази, а набуття такого досвіду надасть підстави для впевненості, з якою можна відповідально вести професійну діяльність.

Цікавої, захоплюючої, успішної та надихаючої вам подорожі!

1.1 ПАУЗА

Усвідомлена та поетапна організація роботи забезпечить системність, структурованість і вчасність виконання кожного важливого кроку у роботі над улюбленою темою та в напрямку до досягнення вашої мети.

Купіть собі блокнот, якій викликає у вас приємні асоціації з тим, що вам цікаво. Він буде супроводжувати вас скрізь, адже дослідницькі ідеї мають властивість осяяння в будь-який час, вони можуть вигулькувати у несподіваних ситуаціях, коли ви самі того не очікуєте. Саме так працює наш мозок в режимі пізнання, про що ви можете дізнатися з курсу «Learning How to Learn»⁸.

Перш ніж перейти до основних етапів, пропонуємо вам виконати практику усвідомлення. Якщо у вас є досвід медитування чи використання методів дизайн-мислення⁹, прийняття рішень тощо, оберіть той спосіб, який для вас є найбільш помічним. Прислухайтеся до свого тіла, емоцій, думок та імпульсів до дій.

- Що зараз привертає вашу увагу, коли ви думаєте про тему, якій ви хочете присвятити більше року свого життя?
- Подумайте про те, навіщо ви хочете виконувати своє дослідження.
- Що вона має принести вам та іншим людям?
- Чому ви приділяєте найбільше свого робочого і вільного часу?
- Які питання найчастіше собі задаєте?
- Які книги, подкасти, фільми обираєте?
- Які курси викликали у вас найбільший відгук?
- Які майстер-класи, лекції, конференції ви відвідували останнім часом?
- Якими були теми ваших курсових робіт?
- Чи хочете ви продовжити працювати над ними, заглиблюючись чи розширюючи сфери інтересів?

⁸ Sejnowski, T., Oakley, B. (2014). *Deep Teaching Solutions. Learning How to Learn: Powerful mental tools to help you master tough subjects* [Онлайн-курс]. Coursera. <https://www.coursera.org/learn/learning-how-to-learn>

⁹ Liedtka, J. M. (н.д.). *Design Thinking for Innovation* [Онлайн-курс]. Coursera. <https://www.coursera.org/learn/uva-darden-design-thinking-innovation>

- Запишіть до 10 тем, які вам здаються цікавими. Що між ними спільного?
- Перегляньте теми, запропоновані для дослідження на кафедрі педагогіки та психології. Що саме відгукнулось вам?

Запишіть усе це в блокнот, куди ви потім будете занотовувати усі ідеї, які будуть приходити до вас протягом роботи над дослідженням.

Можливо вам це все буде легше виконувати вголос разом з цікавим співрозмовником, тоді знайдіть серед близьких і друзів того, хто зможе підтримати це ваше починання.

Після перебування близько тижня в стані самоспостереження, знайдіть ключові слова, спільні для цих питань. Запишіть в стовпчик 16 слів і виконайте вправу, схожу на метод асоціацій К. Г. Юнга, об'єднуючи кожні два слова, одним.

Таблиця 1.1 – Асоціативний метод роботи з ключовими словами

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				

Тепер потрібно дослідити актуальні аспекти вашої теми, з'ясувати хто проводив дослідження цього феномену і що саме сьогодні відомо науковцям. В Корисних посиланнях ви знайдете більш детальний опис де саме шукати джерела для вашого дослідження, але вже на підготовчому етапі важливо спиратися на достовірну інформацію. Перегляньте за обраними вами ключовими словами статті, книги, наукові доповіді та дисертації на перевірених платформах на кшталт Google Scholar¹⁰, Google Books¹¹, Microsoft Academic¹², Academia.edu¹³, ResearchGate¹⁴ тощо.

Чудові поради щодо вибору теми дослідження з посиланнями на бази даних дисертацій та авторефератів закордонних та вітчизняних, ви знайдете на сайті МОН¹⁵. Зверніть увагу на National Repository of Academic Nexts¹⁶ – загальнодержавну електронну базу, у якій зберігаються академічні тексти, сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського¹⁷ та доступ до авторефератів¹⁸. Англomовні ресурси: OATD (Open Access Theses and Dissertations)¹⁹, Taylor & Francis²⁰, репозитарій Гарвардського університету²¹, цифрова бібліотека UNESCO²².

¹⁰ Google. (н.д.). *Google Scholar*. <https://scholar.google.com>

¹¹ Google. (н.д.). *Google Books*. <https://books.google.com>

¹² Microsoft. (н.д.). *Microsoft Academic*. <https://www.microsoft.com/en-us/research/project/academic/>

¹³ Academia.edu. (н.д.). *Academia.edu*. <https://www.academia.edu>

¹⁴ ResearchGate. (н.д.). *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net>

¹⁵ Міністерство освіти і науки України. (н.д.). *НАУКА | Бази даних дисертацій та авторефератів закордонних та вітчизняних*. <https://nauka.gov.ua/information/bazy-danykh-dysertatsii-ta-avtoreferativ-zakordonnykh-ta-vitchyznianskykh/>

¹⁶ Національний репозитарій академічних текстів. (н.д.). <https://nrat.ukrintei.ua/>

¹⁷ Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. (н.д.). *Інформаційно-пошукова система «Ірбіс»*. http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv/

¹⁸ Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. (н.д.). *Автореферати дисертацій*. <http://www.nbuv.gov.ua/node/554>

¹⁹ OATD – Open Access Theses and Dissertations. (н.д.). <https://oatd.org/>

²⁰ Taylor & Francis Online. (н.д.). <https://www.tandfonline.com/>

²¹ Harvard University. (н.д.). *DASH: Digital Access to Scholarship at Harvard* [Psychology Department]. <https://dash.harvard.edu/handle/1/4927603/browse?value=Psychology&type=department>

²² UNESCO. (н.д.). *UNESDOC Digital Library*. <https://unesdoc.unesco.org/>

Обираючи джерела для огляду, перевірте журнал та його імпакт індекс, приналежність до категорії Б чи А. Зокрема, перегляньте реєстр наукових видань України ІАС «Українська наукова періодика»²³.

На згаданих вище платформах ви зможете ознайомитися з психологічними дисертаціями, захищеними за останні п'ять років в Україні та світі. Також для цього ви можете зайти на сайт наукової установи, вкладку спеціалізованих вчених рад та ознайомитися з дисертаціями, які були захищені з тем, дотичних до вашого дослідження. Наприклад, в Інституті психології імені Г. С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України²⁴ працює 5 спеціалізованих вчених рад. Монографії, статті, тексти дисертацій ви також можете знайти в електронних бібліотеках, перелік посилань на які ви знайдете серед корисних посилань.

На підготовчому етапі рекомендуємо також подивитися близькі до вашої теми дослідження курси, доступні на освітніх платформах, на кшталт Coursera²⁵, edX²⁶, Prometheus²⁷. Таким чином ви будете володіти системною інформацією про світові тенденції в дослідження обраної вами теми, знайдете корисні посилання, зможете обрати ту методологію, яка найбільше відповідатиме вашій меті.

Також радимо обов'язково ознайомитися з переліком актуальних тем дослідження, які щорічно оновлюються кафедрою педагогіки та психології. У запропонованому списку ви зможете обрати тему та побачите хто саме з викладачів займається її розробкою.

Тепер ви готові переходити до наступного кроку підготовчого етапу дослідницької роботи.

²³ Національний фонд досліджень України. (н.д.). <https://nfv.ukrintei.ua/>

²⁴ Національна академія педагогічних наук України. (н.д.). *Психологія в НАПН України*. <http://psychology-naes-ua.institute/info/6/>

²⁵ Coursera. (н.д.). <https://www.coursera.org/>

²⁶ edX. (н.д.). <https://www.edx.org/>

²⁷ Prometheus. (н.д.). <https://prometheus.org.ua/>

1.2 ВИБІР КЕРІВНИКА ТА ПІДГОТОВКА СТРУКТУРИ РОБОТИ

Вам необхідно обрати наукового керівника, з числа викладачів кафедри, хто у вас викладає. Рекомендується, звернутися до того, хто є експертом або має досвід у сфері дослідження, яку ви обрали. Робочі зустрічі з науковим керівником є регулярними (щомісяця), можуть проходити як на кафедрі, так і в онлайн режимі. Вони є важливими на кожному етапі роботи, від постановки цілей, розробки дизайну дослідження, обговорення варіантів роботи до самого захисту.

Зверніть увагу, що відповідно до Постанови КМ від 19 травня 2023 р. № 502, «здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій»²⁸. Тому одним з можливих варіантів розвитку подій з цієї точки, є пошук грантів, які допоможуть масштабувати результати вашої роботи, зробити їх соціально значимими та втілити на практиці отримані результати.

Отже, зараз важливо окреслити концепцію вашої роботи. Саме тут вимальовується ескіз майбутньої роботи та дизайн дослідження. Одним з методів цього є підготовка mind-карти, яку можна створювати на основі тих думок, які ви записували в блокноті, читаючи статті, книги, свої гіпотези та спостереження. Розвиток технологій та застосунків для використання ментальних карт, інфографіки для наукових робіт сьогодні дозволяє підібрати будь-який інструмент чи платформу, яка зручна особисто для вас. Починаючи від Goggle.it, MindMur, FreeMind, Obsidian до застосунків з преміум інструментарієм на кшталт XMind, MindMeister, Miro, TheBrain чи сфокусованих на дизайні Canva (Mind Map Templates), Figma's FigJam.

На основі цього вибудовується попередній план роботи та визначається методологія. Важливо разом з науковим керівником узгодити ваш вибір теми,

²⁸ Кабінет Міністрів України. (2023). *Постанова Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text>

методологічного підходу, принципів та методів дослідження, мету, завдання, об'єкт і предмет.

Приступаючи до написання роботи подумайте про свій попередній досвід наукових пошуків. Послуговуючись знаннями та навиками, здобутими при отриманні вищої освіти, зверніть увагу на те, де ви можете найкраще продемонструвати ваші здібності до генерування нових ідей, гіпотез, які стануть основою майбутнього дослідження. Варто зупинитися також на очікуваному науковому і практичному значенні майбутньої роботи.

Перший варіант структури роботи є ескізом вашої дорожньої карти дослідження. Це дає можливість розрахувати час, ресурси та об'єм дослідження. Початковий ескіз має містити узгоджені між собою елементи від постановки до розв'язання проблеми, інструменти, результати, які ви очікуєте отримати. Аргументуйте актуальність і важливість свого дослідження, ключові поняття, методи, дизайн дослідження, майбутній вплив тощо. Формулюючи мету роботи, подумайте про виконання конкретних завдань, які допоможуть її досягненню. Зверніть увагу, що для утримання логічної структури дослідження бажано, щоб кожний розділ / підрозділ роботи був спрямований на досягнення одного завдання. У цьому вам допоможе схема чек-листа роботи над дослідницьким проектом, який ви будете узгоджувати з науковим керівником (Додаток 2).

Наступним є затвердження теми наказом директора навчально-наукового Інституту. Для цього ви маєте подати заяву на затвердження теми кваліфікаційної роботи завідувачу кафедри у визначені строки (Додаток 1).

1.3 ЧЕК-ЛИСТ ТА ГРАФІК РОБОТИ

За результатами першого етапу підготовки до проведення дослідження, ви можете заповнити чек-лист, що є рекомендованим, а не обов'язковим до виконання. Практика використання чек-листів є розповсюдженою в університетах світу і дає можливість на кожному кроці роботи з метапозиції бачити усі етапи, які

ви вже пройшли, а які на вас чекають в майбутньому. Для прикладу, ви можете ознайомитися з чек-листом університету McGill²⁹, розробленого для науковців, які пишуть свої дослідницькі кваліфікаційні роботи, навчаючись в магістратурі та аспірантурі. Також для цієї мети помічним може бути сайт університету, на якому можна знайти керівництво у виконанні та написанні роботи³⁰.

У чек-листі роботи над дослідницьким проектом здобувачів вищої освіти на кафедрі педагогіки та психології ВНМУ ім. М. І. Пирогова зазначаються: тема, об'єкт, предмет, мета і завдання кваліфікаційної роботи, методологічний підхід, принципи та методи дослідження, а також план роботи (див. Додаток 2). Це є помічним у системному баченні, плануванні дизайну дослідження та його реалізації.

З рекомендованим графіком роботи над кваліфікаційною роботою можна ознайомитися на кафедрі педагогіки та психології.

²⁹ McGill University. (2024). *Initial thesis submission checklist* (v5). https://www.mcgill.ca/gps/files/gps/initial_thesis_submission_checklist_v5_dec_17_2024.pdf

³⁰ McGill University. (н.д.). *Thesis guidelines: Preparation*. <https://www.mcgill.ca/gps/thesis/thesis-guidelines/preparation>

2. ПРАВИЛА «ДОРОЖНЬОГО» РУХУ. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

2.1 ОРІЄНТАЦІЯ В ЕТИЧНОМУ ПРОСТОРИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Перш ніж переходити до другого етапу науково-дослідницької роботи, а саме до її виконання, необхідно зупинитися на усвідомленні того, з якими етичними викликами ви можете зустрітися. Для цього ви маєте актуалізувати свої знання з предметів, спрямованих на проведення досліджень, знання Етичного кодексу психолога та основні документи, які регулюють академічну доброчесність як в університеті, Україні, Європі, так і є спільними для світової наукової спільноти.

Ваші дослідження проходять в університеті, тому почнемо з документів, які регулюють цей контекст та регламентують освітньо-наукову діяльність. Відповідно до Спільної декларації міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти», підписаної 19 червня 1999 року у м. Болонья, незалежність та автономія університетів має забезпечувати «постійну адаптацію систем вищої освіти і наукових досліджень відповідно до нових потреб, вимог суспільства та розвитку наукових знань»³¹. Отже, почнемо з документів, які затверджені у ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

Основним документом, який визначає вашу діяльність і є обов'язковим до виконання, є Кодекс академічної доброчесності та корпоративної етики Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова³². Він не лише дозволяє запобігти можливим етичним конфліктам, а й захищає усіх учасників освітнього процесу від неправомірних дій.

³¹ Верховна Рада України. (1999). *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти»*. Отримано з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525#Text

³² Вінницький національний медичний університет. (2019). *Кодекс академічної доброчесності*. Отримано з https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobro.PDF

Також в університеті діє Положення про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та відповідальність за академічний плагіат³³. Для здобувачів освіти третього освітньо-наукового рівня є окрема навчальна дисципліна присвячена академічній доброчесності, в якій детально розглядаються історичні аспекти сучасної теорії, практичні нормативи, рекомендації та є посилання на користі інформаційні ресурси, до яких вам також варто звернутися при плануванні та виконання наукової роботи.

Щодо національних документів, які регулюють сферу академічної доброчесності, то це Закон України «Про освіту»³⁴, накази МОН України, Етичний кодекс ученого України³⁵ тощо.

Етика та доброчесність також є частиною програмного керівництва Horizon Europe (HORIZON) HE Programme Guide: Version 4.1, 01 May 2024³⁶, як невід'ємний вимір будь-якої діяльності, що фінансується ЄС. В означеному керівництві наголошується на необхідності етичної оцінки як перед початком проєкту, так і протягом роботи над ним. Окремо фокусується увага на виявленні серйозних і складних проблем у дослідженнях, чому присвячено документ, сформований експертами Європейської комісії³⁷. При підготовці дослідження важливо провести самооцінку з етики, заповнюючи Таблицю етичних питань, наведену в посібнику How to complete your ethics self-assessment: Version 2.0 13 July 2021³⁸, в якому висвітлюються питання досліджень, які стосуються людини,

³³ Вінницький національний медичний університет. (2019). *Положення про інтелектуальну власність*. Отримано з https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_intelekt_vlasn.pdf

³⁴ Верховна Рада України. (2017). *Закон України про освіту*. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

³⁵ Верховна Рада України. (2009). *Положення про порядок проведення державної атестації наукових працівників в Україні*. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>

³⁶ European Commission. (2021). *Horizon Europe Programme Guide*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf

³⁷ European Commission. (2021). *Guidelines on serious and complex cases under Horizon Europe*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/guidelines-on-serious-and-complex-cases_he_en.pdf

³⁸ European Commission. (2021). *How to complete your ethics self-assessment*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/how-to-complete-your-ethics-self-assessment_en.pdf

персональних даних, штучного інтелекту, потенційного неправомірного використання результатів тощо. Особливо варто приділити увагу чек-листам, алгоритми побудови яких висвітлюють усі типи можливих етичних ризиків і дозволяють попередити можливі проблеми.

Окремо описані правила та рекомендації в документах для соціальних та гуманітарних наук, зокрема, для дослідників як в ЄС (Ethics in Social Science and Humanities³⁹), так і в окремих його країнах. Так, в Норвегії керівництво, в якому прийняті національні дослідницькі етичні принципи (Guidelines for Research Ethics in the Social Sciences and Humanities⁴⁰) розроблено національним комітетом з етики наукових досліджень у галузі соціальних та гуманітарних наук (NESH). У згаданих документах описані загальні принципи, етичні аспекти методології досліджень, важливість інформованої згоди, захист даних та конфіденційність, можливі ризики, алгоритми вирішення етичних питань та багато інших корисних правил, які прийняті в дослідницькій спільноті.

Для відслідковування основних подій в європейській науковій спільноті та вищої освіти, вам буде цікаво познайомитися з ресурсами Асоціації Європейських Університетів (EUA)⁴¹.

Особливу увагу варто приділити онлайн тренінгу доброчесності досліджень Mind the Gap⁴². Він спрямований на опрацьовуються тем наукового керівництва і менторства, етичних правил, належних академічних практик, порушень дослідницької доброчесності, регулювання захисту даних тощо. Тренінг створений завдяки співпраці фахівців з питань дослідницької політики та

³⁹ European Commission. (2021). *Ethics in social science and humanities: Horizon Europe guidance*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/ethics-in-social-science-and-humanities_he_en.pdf

⁴⁰ The Norwegian National Research Ethics Committees. (2024). *Guidelines for research ethics in the social sciences, humanities, law and theology*. Retrieved from <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/nesh-guidelines-en-2024/>

⁴¹ European University Association. (n.d.). *European University Association (EUA)*. Retrieved from <https://www.eua.eu/>

⁴² VLIR-UOS. (n.d.). *Mind the Gap: Capacity building and sustainability projects*. Retrieved from <https://mindthegap.vlir.be/>

добročесності університету Хасселта, Левенського, Антверпенського, Гентського університетів та Фламандської міжуніверситетської ради.

Викликом для дослідників нашого часу є використання нових технологій та їх етичне осмислення. Основною метою проекту Horizon Europe є вироблення та навчання дослідників етиці використання нових технологій⁴³. На сайті IRECS⁴⁴ університету Бонн ви знайдете рекомендації щодо вирішення етичних проблем, пов'язаних з дослідженням нових технологій, пропозиції щодо адаптації процесів перевірки етики, зокрема в системі охорони здоров'я. Також з 2022 по 2025 триває проєкт Покращення знань та компетенцій в галузі дослідницької етики для забезпечення надійності та довіри до науки⁴⁵.

У свою чергу, згадані європейські документи узгоджуються зі світовими правилами наукових досліджень. Щоб більше дізнатися про цінності світової спільноти, до якої ви приєднуєтесь, радимо ознайомитися з «The Fundamental Values of Academic Integrity»⁴⁶ від Міжнародного центру академічної доброчесності⁴⁷. Ними є чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і сміливість.

Відкритий світовий науковий простір створюється організаціями однодумців, які хочуть зробити дослідження не лише ефективними, новими, такими, що змінюють світ, а й безпечними. Серед таких платформ можна порадити The Embassy of Good Science – спільноту, що пропонує підтримку у вирішенні повсякденних дослідницьких практик та дилем⁴⁸. На цій платформі дослідники можуть ділитися своїми знаннями, досвідом, знайти корисні керівництва, в тому числі і щодо етики досліджень. Наприклад, документ про

⁴³ IRECS Project. (n.d.). *IRECS: Inclusive Research Ethics Consultancy Services*. Retrieved from <https://www.irecs.eu/>

⁴⁴ IRECS Project. (n.d.). *Deliverables and reports*. Retrieved from <https://www.irecs.eu/deliverables-and-reports>

⁴⁵ European University Association. (n.d.). *IRECS project overview*. Retrieved from <https://www.eua.eu/our-work/projects/eu-funded-projects/irecs.html>

⁴⁶ International Center for Academic Integrity. (2021). *The Fundamental Values of Academic Integrity (12th ed.)*. Retrieved from https://academicintegrity.org/images/pdfs/20019_ICAI-Fundamental-Values_R12.pdf

⁴⁷ International Center for Academic Integrity. (n.d.). *About the center*. Retrieved from <https://academicintegrity.org/about/about-the-center>

⁴⁸ Embassy of Good Science. (n.d.). *Main page*. Retrieved from https://embassy.science/wiki/Main_Page

етику та особливості досліджень в Інтернеті – «A Guide to Internet Research Ethics»⁴⁹. Чи думали ви над тим, яку інформацію з Інтернету ви можете розглядати як об'єкт дослідження? Не як джерела, про що ми побічно згадали вище і зупинимося більше трохи згодом, а саме як те, що саме ви вивчаєте.

У згаданому вище керівництві, наприклад, підкреслюється, що в інтернет-дослідженнях може бути важко провести межу між публічним і приватним. Ви не можете послуговуватися приватною інформацією, навіть якщо вона є у відкритому доступі, як ви не можете використовувати історії знайомих чи почуті в транспорті. Така інформація не є публічною, але навіть така, що має публічний характер, не може бути просто об'єктом дослідження, тому що деякі групи інколи потребують захисту навіть від самих себе. Тому, відповідно до «Керівництва етики Інтернет-досліджень» важливим є інформування, отримання згоди від тих, кого стосується інформація, та захист даних.

Ми підійшли до питання необхідності отримання інформованої згоди, коли її необхідно брати, яка має бути її форма. Одним з документів, необхідних для ознайомлення, є європейське керівництво – Guidance for applicants: Informed Consent⁵⁰, яке визначає випадки використання інформованої згоди та яка саме інформація має бути надана дослідником.

Після ознайомлення зі згаданими документами, ви проведете своє дослідження, враховуючи усі сучасні вимоги світової наукової спільноти. Останнім важливим пунктом, який необхідно буде врахувати у кваліфікаційній роботі, є написання тексту магістерської, який має бути авторським з відповідними посиланнями на використані джерела. Тому радимо ознайомитися з аналітичною запискою «Запобігання окремих проблем і помилок у практиках

⁴⁹ The Norwegian National Research Ethics Committees. (n.d.). *A Guide to Internet Research Ethics*. Retrieved from <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/a-guide-to-internet-research-ethics.pdf>

⁵⁰ European Commission. (n.d.). *Informed consent: FP7 Ethics*. Retrieved from https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/89807/informed-consent_en.pdf

забезпечення академічної доброчесності»⁵¹, розробленою Володимиром Бахрушиним – членом сектора вищої освіти науково-методичної ради МОН України. По завершенню робота буде перевірена щодо подібності із зазначенням відсотку оригінальності тексту, сформованого у програмі, визначеній університетом. З інструкцією користувача⁵² та правилами інтерпретації Звіту Подібності⁵³ ви можете ознайомитися на сайті ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

2.2 ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ НАУКОВОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

2.2.1 Доступність цифрових ресурсів для здобувачів

ВНМУ ім. М. І. Пирогова прагне забезпечити кожному здобувачу, незалежно від його рівня можливостей, рівний доступ до цифрових ресурсів та можливості організації, проведення та представлення результатів дослідження. Під «доступністю» ми розуміємо максимальну ступінь доступу для якомога більшої кількості здобувачів, зокрема осіб з особливими потребами.

2.2.2 Вимоги безпеки та етичності досліджень

Враховуючи, що психологічні дослідження передбачають участь у них людей, на етапі формування пропозиції та розробки дизайну дослідження, важливо ознайомитися з рекомендаціями згоди на участь у дослідженні, її можливих формах і загальними рекомендаціями.

УВАГА: Не можна розпочинати дослідницьку діяльність, звертатися до учасників проєкту, поки ви не отримаєте схвалення щодо етики дослідження від наукового керівника.

Науковий керівник буде звертати увагу на наступні пункти:

⁵¹ Міністерство освіти і науки України. (б. д.). *Забезпечення академічної доброчесності в Україні*. Отримано з https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/MON_zabez_akadem_dobr.pdf

⁵² Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова. (н.д.). *Інструкція до використання StrikePlagiarism.com*. Отримано з https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/instr_Strike%20Plagiarism.pdf

⁵³ Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова. (н.д.). *Звіт про подібності*. Отримано з https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/zvit_podibnosti.pdf

- 1) відсутність ризику для учасників дослідження;
- 2) відмова потенційних учасників брати участь у дослідженні не матиме негативного впливу на них;
- 3) необхідність використання інформованої згоди для проведення дослідження або відмова від неї.

Інформованої згоди не потребують дослідження, які містять лише опитування, онлайн-анкетування та ті, де дані, отримані дослідником, включають збір конфіденційної інформації.

Відмова від інформованої згоди є найбільш прийнятною, якщо основний ризик для учасників – це потенційна втрата конфіденційності, а підписана форма згоди є єдиним документом, що пов'язує учасників з дослідженням. Також якщо дослідження не передбачає процедур, які б вимагали письмової згоди поза контекстом дослідження (наприклад, спостереження).

Основною вимогою до інформованої згоди є читабельність. Напишіть форму згоди простими словами і спробуйте прочитати її очима учня середньої школи.

Форма інформованої згоди на участь у дослідженні містить наступні структурні елементи:

- 1) назва дослідження (відповідає темі дипломної роботи);
- 2) хто проводить дослідження – ВНМУ ім. М. І. Пирогова; кафедра педагогіки та психології; прізвище та ім'я здобувача/ів і наукового керівника; фінансування (грант);
- 3) Опис дослідження, його мети, тривалості, характеру участі;
- 4) Обґрунтовані ризики чи їх відсутність;
- 5) Опис переваг, які отримають учасники в результаті дослідження;
- 6) Опис конфіденційності та зберігання результатів;
- 7) Контактна інформація дослідника;
- 8) Інформація, що участь у дослідженні є добровільною і відмова від неї не тягне за собою жодних обмежень.

Особлива увага належить потенційно вразливим групам учасників дослідження, зокрема, студентам, які є зручною групою, пов'язані академічним середовищем і можуть знаходитися під неправомірним впливом або примусом, що не є справжньою добровільною згодою. Особливо учасники, яких набирають їхні викладачі, де може існувати уявний авторитет, тиск з боку оцінок та/або нездатність студентів не брати участь у науковому дослідженні. Інші критерії уваги – неповнолітній вік учасників дослідження, неповносправність чи особливі потреби, які можуть стати об'єктом маніпулювання чи тиску.

Якщо дослідження проводиться іншими мовами, окрім української, переклад документів, інформаційної згоди, діагностичних та інших методів дослідження подається на кафедру педагогіки та психології для узгодження і остаточного схвалення.

Зі структурою інформованої згоди ви можете ознайомитися в додатках (див. Додаток 3).

2.2.3 Поради щодо використання штучного інтелекту у дослідженнях

Сучасним «співрозмовником» та помічником у дослідженні обраної вами теми може стати штучний інтелект (ШІ), наприклад, ChatGPT, Research Rabbit, Consensus, Perplexity, Elicit, Quillbot, які сьогодні набувають поширення у сфері написання наукових текстів, алгоритмів досліджень. Для того, щоб свідомо, етично і безпечно застосовувати можливості ШІ у дослідженні, на кафедрі педагогіки та психології є рекомендації його використання, складені на основі документів Міжнародного інституту UNESCO з вищої освіти «ChatGPT and artificial intelligence in higher education: quick start guide»⁵⁴ та новітнього досвіду

⁵⁴ UNESCO. (2023). *ChatGPT and artificial intelligence in higher education: Quick start guide*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385146>

написання керівництв провідних університетів світу (зокрема, канадського університету McGill⁵⁵).

На різних етапах дослідження використання ШІ є допустимим у певних рамках. На етапі збору інформації формулюйте питання, просіть посилання на основні документи, які ви потім маєте самостійно опрацьовувати. Ведучи експертний діалог з ШІ розвивайте своє вміння критично аналізувати інформацію, перевіряти її та на основі цього приймати рішення. Досліджуйте коли використання ШІ є доцільним і доброчесним. Щоб проводити оригінальні дослідження, ви можете порівнювати різні дослідницькі практики, шукати нові ідеї на міждисциплінарних стижах, але ви не можете делегувати ШІ написання навіть окремих абзаців вашої роботи. Ви маєте бути залученим до усього цілісного процесу дослідження, знаючи, що ШІ є лише застосунком, який може бути корисним для розвитку ваших навиків, але не виконавцем, якому ви делегували генерування тексту. Навіть частко згенерований текст не є вашим авторським і не підвищить вашої підготовки та впевненості.

Існує ряд етичних ризиків та порушень правил академічної доброчесності при використанні ШІ для написання дослідницької роботи: плагіат, фальсифікація, невірна цільова аудиторія, безглузді результати, використання приватної інформації, яка була введена іншим користувачем, порушення приватності учасників дослідження, чия внесена інформація є незахищеною, неявна упередженість щодо певних груп⁵⁶. ChatGPT може відтворити точний текст або використовувати ідеї іншого автора без його зазначення, генерувати неіснуючі методи, посилання, цитати. ВНМУ ім. М. І. Пирогова наголошує на важливості подавати авторський текст власного наукового дослідження.

⁵⁵ McGill University, Graduate and Postdoctoral Studies. (2024). *Using artificial intelligence (AI) in research writing – Guidelines for graduate students*. Retrieved from https://www.mcgill.ca/gps/files/gps/using_generative_ai_in_research_gps_guidelines_november_2024.pdf

⁵⁶ McGill University, Graduate and Postdoctoral Studies. (2024). *Using artificial intelligence (AI) in research writing – Guidelines for graduate students*. Retrieved from https://www.mcgill.ca/gps/files/gps/using_generative_ai_in_research_gps_guidelines_november_2024.pdf

Використання III є допустимим на етапі пошуку літератури з обов'язковою перевіркою та опрацюванням знайдених джерел; для літературного редагування та граматичної корекції написаного вами тексту з наступною перевіркою чи не відбулося спотворення сенсу; для перекладу текстів; форматування списку літератури тощо.

3. МАПА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПОДОРОЖІ. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Коли ви пишете текст, не намагайтеся редагувати себе одразу. Дозвольте собі працювати в двох режимах: спочатку в режимі автора, а лише потім, коли завершите те, що хотіли написати, в режимі редактора і критика. Наприкінці ви маєте зробити текст чітким, зв'язним і граматично правильним, а документацію оформити відповідно до вимог ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

Орієнтуючись на Національний стандарт України ДСТУ 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»⁵⁷, Publication manual of the American Psychological Association ⁵⁸ та «Вимоги до оформлення дисертаційної роботи»⁵⁹, кваліфікаційна робота має готуватися державною мовою і бути представлена у вигляді наукової праці на правах рукопису в твердій палітурці та в електронній формі з посиланнями на використані джерела, оформлені відповідно правил.

Ваша робота умовно поділяється на вступну частину, основну частину та додатки. Вступна частина роботи містить наступні структурні елементи: титульний аркуш, анотацію, зміст та перелік скорочень та умовних позначень (за необхідності). Основна частина складається зі вступу, змістової частини дослідження та висновків. До неї також можуть включатися за потреби рекомендації та перелік джерел посилання, але він не враховується в кількість

⁵⁷ Національний стандарт України. (2015). *Інформація і документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення ДСТУ 3008:2015*. http://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/3659_3008-2015.PDF

⁵⁸ American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). Washington, DC: American Psychological Association. Retrieved from <https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition>

⁵⁹ Міністерство освіти і науки України. (2017). *Вимоги до оформлення дисертаційної роботи*. <https://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/>

сторінок рекомендованого об'єму кваліфікаційної роботи. Завершальна частина – додатки, які розміщуються після основної частини.

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи становить 84-96 сторінок (3,5-4 авторських аркушів по 40 тис. друкованих знаків, включаючи пробіли), що є пропорційним до рекомендованого обсягу наукового дослідження наступного ступеня для суспільних і гуманітарних наук. До основного обсягу роботи не включаються титульна сторінка, анотація, зміст, скорочення та умовні позначки, таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки, список використаних джерел та додатки.

Таблиця 2.1 – Структура кваліфікаційної роботи

№	Структурний елемент	Орієнтовний об'єм		Примітки
1	Титульний аркуш	1 ст.		Додаток № 4
2	Анотація українською мовою	1-2 ст.		Додаток № 5
3	Анотація англійською мовою	1-2 ст.		
4	Зміст	1-2 ст.		Додаток № 6
5	Скорочення та умовні позначення	1-2 ст.		За потреби
6	Вступ	4-5 ст.	84-96 ст.	
7	Розділ 1	± 30 ст.		Теоретичний
8	Розділ 2	± 30 ст.		Емпіричний
9	Розділ 3	± 30 ст.		Практичний
10	Висновки	4-5 ст.		
11	Список використаних джерел	60 +		Додаток № 7, 8
12	Додатки			Без обмежень

До роботи за наявності додаються ксерокопії тез доповідей, представлених на конференціях, статті, надрукованої у ВАК журналі категорії Б чи А, що свідчать про апробацію результатів дослідження.

Правила та вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи ви знайдете в додатках (див. Додаток 9). У таблиці систематизовані основні вимоги до обсягу, нумерації сторінок, інтервалу, шрифту, берегів, абзацного відступу, відстані між розділом і підрозділом, починаючи кожний розділ з нової сторінки.

3.2 ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Титульний аркуш є основним джерелом бібліографічної та ознайомчої інформації, необхідної для пошуку та містить відомості про виконавця роботи (див. Додаток 4). Він має містити:

- повну назву управлінської сфери, університету, інституту та кафедри;
- індекс УДК;
- позначення статусу роботи – кваліфікаційна робота;
- тему дослідження;
- статус здобувача освіти та форму навчання
- вказівка, на одержання якого кваліфікаційного ступеня подається робота;
- шифр спеціальності, сфера знань;
- підпис, ініціали та прізвище автора;
- інформація про наукового керівника – ПІБ, науковий ступінь, учене звання;
- місто і рік складання.

Індекс УДК ви можете сформувати самостійно на сайті Universal Decimal Classification: summary⁶⁰. Для загальної обізнаності про індекс УДК радимо відвідати сайт Universal Decimal Classification (UDK Consortium)⁶¹. Також ви можете звернутися в бібліотеку ВНМУ ім. М. І. Пирогова за допомогою в цьому питанні.

⁶⁰ Universal Decimal Classification Consortium. (н.д.). *UDC Summary (UK language version)*. Отримано з <https://udcsummary.info/php/index.php?lang=uk&pr=Y>

⁶¹ Universal Decimal Classification Consortium. (н.д.). *UDC Consortium official website*. Retrieved from <https://udcc.org/index.php>

3.3 АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Згідно з вимогами до оформлення дослідницьких робіт, «призначення анотації – ознайомити зі змістом і результатами дослідження, узагальнено й лаконічно викласти суть наукової праці, позначити новаторство та практичну значимість»⁶².

В анотації ви зазначаєте⁶³:

- ПІБ;
- назву і вид дослідницької праці;
- кваліфікаційний ступінь, на який претендуєте;
- шифр і найменування спеціальності;
- інформацію про університет та інститут;
- місце, рік;
- основний зміст та опис кваліфікаційної праці;
- ключові слова, які відповідають основному змісту дослідження та забезпечують тематичний пошук роботи (від 5 до 15 слів в називному відмінку, які друкують в рядок через кому).

Анотація має обсяг 1-2 сторінки й готується українською та англійською мовами. Структуру анотації ви можете знайти в додатках (див. Додаток 5). У ній ви надаєте опис кваліфікаційної роботи, в якому кількість абзаців відповідає кількості її розділів. Перший абзац – суть теоретичного розділу роботи, який співвідноситься з назвами підрозділів. Другий абзац – емпіричний аналіз, констатувальний експеримент, який було проведено. Третій – формувальний експеримент, власні здобутки та рекомендації.

⁶² Міністерство освіти і науки України. (2017). НАУКА | Вимоги до оформлення дисертаційної роботи. Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/>

⁶³ Міністерство освіти і науки України. (2017). Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій. Доступ через <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n91>

3.4 ЗМІСТ І ПОЗНАЧЕННЯ

У зміст виносяться пункти про заголовки, розділи та підрозділи, які пронумеровуються за початковими сторінками (див. Додаток 6).

Враховуючи, що для розділів і підрозділів наявність заголовка обов'язкова, важливо цьому приділити особливу увагу. Формулюючи назви розділів, підрозділів, зверніть увагу, що заголовки, які складаються з кількох речень, розділяються крапкою, а слова не розриваються знаком переносу. Заголовки структурних елементів кваліфікаційної роботи друкуються з абзацного відступу великими літерами напівжирним шрифтом без крапки в кінці. Відстань між заголовком і подальшим або попереднім текстом має бути не менше ніж два міжрядкових інтервали. Назви розділу, підрозділу, пункту й підпункту не розміщують на останньому рядку сторінки. Після номера підрозділу крапку не ставлять (1.1, 1.2).

При необхідності ви можете подати список використаних символів, умовних позначень, скорочень тощо, які повторюються в тексті більше двох разів. Проте при першому згадуванні умовного позначення ви в тексті описуєте його пояснення, а далі використовуєте скорочення, символ.

3.5 Вступ

Зі вступу розпочинається основна частина вашої кваліфікаційної роботи і у ньому мають розкриватися загальні характеристики дослідження⁶⁴. Зокрема, обґрунтування обраної теми, її актуальність, зв'язок з сучасними психологічними дослідженнями, аналіз проблеми та суть дослідження.

У вступі ви даєте критичний аналіз ситуації, літератури з теми, яку ви досліджуєте, висловлюєте власне бачення актуальної ситуації в обраній вами сфері дослідження. Такий огляд має бути дуже лаконічним.

⁶⁴ Міністерство освіти і науки України. (2017). НАУКА | Вимоги до оформлення дисертаційної роботи. Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/>

Важливо у вступі розкрити об'єкт, предмет, цілі і завдання роботи. Лаконічно описується методологія, обґрунтовується вибір методів, їх зв'язок з кожним науковим положенням роботи. Особливу увагу важливо приділити новизні отриманих результатів, описавши її аргументовано і лаконічно, практичному значенню отриманих результатів. Також за наявності вказується де, коли і на яких заходах були представлені матеріали дослідження, зазначаються відомості про використання його результатів. Зв'язок з грантами, якщо такий є, опис практичного значення результатів. Наприкінці анонсується структура та обсяг роботи: вступ, кількість розділів, висновок, кількість таблиць та рисунків, список використаної літератури, вказавши кількість джерел, зазначивши скільки з них іноземною мовою.

Орієнтовний об'єм вступу – 4-5 сторінок.

3.6 Розділи кваліфікаційної роботи

Кожний розділ вашої кваліфікаційної роботи має свою специфіку та розкриває теоретичний і практичний аспекти дослідження. При формуванні назв розділів і підрозділів важливо пам'ятати про зв'язок кожного з них з окремим завданням, поставленим вами перед собою для виконання, тобто їх кількість має бути відповідною.

Розділи відповідно до логічного змісту матеріалу можуть складатися з підрозділів, пунктів і підпунктів, які нумеруються арабським цифрами: номер розділу, номер підрозділу через крапку (1.1), номер пункту (1.1.1) чи підпункту (1.1.1.1). При необхідності використання рисунків чи формул, ви робите посилання в тексті з проставленням номера розділу й номера формули через крапку. Назва і нумерація проставляється знизу і збоку праворуч у круглих дужках. Сама формула наводиться посередині нового рядка.

3.6.1 Розділ 1

Перший розділ є теоретичним, у якому розкриваються основні поняття, пов'язані з об'єктом і предметом дослідження та коло проблем, пов'язаних з темою дослідження. Логіка структури теоретичного розділу дослідження традиційно вибудовується від більш широких понять, пов'язаних з об'єктом дослідження, до більш вузьких.

Наприкінці кожного структурного елементу має бути короткий висновок підрозділу чи розділу, який підводить підсумки виконаної роботи. Наприклад, ви можете підсумувати що саме було проаналізовано, порівняно, узагальнено, виявлено тощо. Важливо також пам'ятати про зв'язність тексту, який забезпечують перехідні речення до наступного структурного пункту чи підпункту.

Саме в першому розділі дається більш детальний огляд літератури та існуючих на сьогоднішній день досліджень. Для виконання кваліфікаційної роботи вичерпний огляд джерел з обраної теми дослідження не є обов'язковим, проте має свідчити про достатній рівень аналізу актуальних робіт з обраної теми. Рекомендовано, щоб не менше 70% джерел були новими і оприлюднені за останні 5 років та були представлені монографіями, науковими статтями та тезами, які вийшли друком не лише українською мовою, а й іноземними мовами. За використання переважно підручників та посібників, застарілої літератури, знімаються бали, з критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи ви можете ознайомитися нижче і в додатках (див. Додаток 10).

Використовуючи інформацію з опрацьованих джерел, не забувайте зробити посилання на роботи авторів, процитувати фрагмент тексту та висловити власну думку. При перефразуванні чи недослівному відтворенні думки іншого автора, ви також маєте надати посилання. Існує ряд стандартів, за якими відбувається

оформлення посилань і цитувань, зокрема, ДСТУ 8302:2015⁶⁵, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006⁶⁶, ДСТУ 7152:2020⁶⁷.

З міжнародними правилами цитування та посилання в наукових роботах⁶⁸ можна ознайомитися на сайті МОН. В означеному документі містяться корисні посилання на платформи Mendeley⁶⁹ та EndNote⁷⁰, які допоможуть вам розібратися з бібліографією, зробити правильні списки та посилання у різних стилях.

Серед безкоштовних сайтів, на яких ви зможете оформити цитування, рекомендуємо Grammarly⁷¹ та генератор посилань Grafiati⁷².

3.6.2 Розділ 2

Розділ 2 є емпіричним розділом кваліфікаційної роботи та присвячується констатувальному етапу експерименту. Тут обґрунтовуються гіпотези дослідження, його дизайн, добір методів, характеристика та розрахунок вибірки.

Так, залежно від того індивідуальна чи групова робота передбачається на наступному етапі дослідження, наявності контрольної групи, вибірка може бути приблизно від 30 до 100 осіб. Важливо враховувати та описати основні критерії та параметри репрезентативної вибірки, враховуючи вік, стать, ступінь освіти, соціальну групу, індивідуально-психологічні особливості, особливості стану фізичного чи ментального здоров'я тощо.

Для збору емпіричних даних ви можете використовувати як валідизовані, надійні психодіагностичні методи для тестування, опитування, аналізу результатів

⁶⁵ ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання" <https://drive.google.com/file/d/1Aoha2nvbqBbqFHNx-58Z8psHhboYZFtd/view>

⁶⁶ ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання" <https://drive.google.com/file/d/14ijKrYskzRwqmwFUMSxqdcwdVvoyt6Y/view>

⁶⁷ ДСТУ 7152:2020 "Інформація та документація. Видання. оформлення публікацій у журналах і збірниках" <http://shop.uas.org.ua/ua/informacija-ta-dokumentacija-vidannja-oformlennja-publikacij-u-zhurnalah-i-zbirnikah-44428.html>

⁶⁸ НАУКА | Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах <https://nauka.gov.ua/information/mizhnarodni-pravyla-tsytuvannja-ta-posylannja-v-naukovykh-robotakh/>

⁶⁹ Mendeley - Reference Management Software

⁷⁰ EndNote - The Best Citation & Reference Management Tool

⁷¹ Citation Generator Quickly create well-formatted APA citations with a citation generator built by writing experts and powered by AI. Grammarly. Retrieved January 20, 2025, from <https://www.grammarly.com/citations/>

⁷² Генератор посилань APA – Grafiati. (б. д.). Grafiati: Оформити списки використаних джерел онлайн. <https://www.grafiati.com/uk/blogs/apa-citation-generator/>

та продуктів діяльності, так і основні методи психологічного дослідження – спостереження та експеримент. Перелік валідних методів психологічної діагностики, які можуть використовуватися для проведення психологічної діагностики та оцінки якості психологічної допомоги, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України 13 грудня 2023 року № 2118, ви знайдете за наведеним посиланням⁷³.

Кількість методик може варіюватися залежно від теми дослідження, кількості завдань, які ви перед собою ставите, складності обрахунку методики та кількості шкал в ній, але не може бути меншою за 4 методи, 3 з яких є валідними адаптованими україномовними методами психологічної діагностики. При необхідності ви можете зробити якісний переклад однієї іноземної методики, вираховуючи коефіцієнт альфа Конбаха для узгодження шкал.

Описуючи методику дослідження, обов'язково зазначте авторів та сетінг її створення, принцип побудови, одиниці вимірювання, надійність, мету та обґрунтованість її використання, бланк (форму) методики і процедуру проходження, інструкцію, обробку даних, висновки, рекомендації та бібліографію. Часто текст самої методики подають в додатках.

Відповідність методів статистичної обробки даних завданням дослідження (Таблиця 3.1) систематизовано в Методичних рекомендаціях щодо написання магістерських робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»⁷⁴. Наводимо її тут для ознайомлення.

⁷³ Міністерство юстиції України. (2024). *Перелік валідних методів психологічної діагностики, які можуть використовуватися для проведення психологічної діагностики та оцінки якості психологічної допомоги*. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/113/f533495n5.docx> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-24#Text>

⁷⁴ Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика. (2020). *Методичні рекомендації щодо написання магістерських робіт*. Отримано з <https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/PS-MKU-Metodychka-po-MAG.pdf>

Таблиця 3.1 – Відповідність математично-статистичних методів завданням

Завдання	Математико-статистичні показники
Пошук відмінностей у психологічних показниках досліджуваних, які мають ті чи інші особливості	Парний критерій Вілкоксона, U-критерій Манна-Уїтні, критерій хі-квадрат (χ^2), точний критерій Фішера, біноміальний критерій
Пошук взаємозв'язку психологічних показників у одних і тих самих досліджуваних	Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона, коефіцієнт рангової кореляції Спірмена
Виявлення структури даних, їх взаємозв'язку	Факторний аналіз
Оцінка впливу різних факторів на ознаку, що вивчається	U-критерій Манна-Уїтні, критерій Краскела-Уолліса, Т-критерій Вілкоксона, критерій χ^2 Фрідмана
Вияв значущості змін певних психологічних, поведінкових параметрів і проявів за певний проміжок часу, у певних умовах (наприклад, в умовах корекційного впливу)	Критерії знаків, Т-критерій Вілкоксона, t-критерій Стюдента

Важливо також в роботі зазначити методи статистичного аналізу та програми, які ви використовували при обробці результатів (MS Excel, IBM SPSS Statistics тощо). Результати дослідження подаються у вигляді таблиць, графіків, схем (рисуноків), які обов'язково аналізуються, описуються та інтерпретуються в порівнянні з даними інших досліджень.

Про те, як включити рисунки в дослідницьку роботу, особливості візуалізації результатів та доцільність вибору таблиць чи рисуноків, радимо

почитати відповідну статтю Фабрисіо Памплони⁷⁵. Сайт Mind the Graph by Editage⁷⁶, з яким ви вже знайомилися вище, є чудовою платформою для дослідників, де можна знайти багато корисної інформації про інфографіку та представлення результатів.

Отже, розділ 2 має відповідно до описаного, структуру мінімум з двох підрозділів, один з яких присвячено висвітленню організації та проведенню емпіричного дослідження, а другий обробці результатів, аналізу даних, опису та їх інтерпретації.

3.6.3 Розділ 3

Розділ 3 є практичним і ви його маєте присвятити результатам власного формувального експерименту. Тут ви описуєте розроблений або досліджуваний вами метод активного впливу на досліджуваних та вивчення змін, які відбулися (чи не відбулися) в результаті. Наприклад, у результаті детально продуманої і проведеної вами роботи можуть сформуватися нові знання (психоедукація), уміння (саморегуляції), навички (усвідомлення) тощо.

Тут ви, по-перше, висвітлюєте програму психологічного впливу та активного формування очікуваної властивості, яка має покращити стан чи допомогти вирішити проблему. По-друге, описуєте контекст та особливості проведення формувального експерименту. По-третє, представляєте результати дослідження, яке розкриває отримані зміни після реалізації програми.

Для підтвердження, що зміни відбулися саме в результаті проведеної вами роботи, досліджувані після констатувального етапу об'єднуються в дві групи – експериментальну та контрольну, враховуючи репрезентативність.

⁷⁵ Памплони, Ф. (2022) *Як включати рисунки в дослідницьку роботу*. Отримано з

<https://mindthegraph.com/blog/uk/%d1%8f%d0%ba-%d0%b2%d0%ba%d0%bb%d1%8e%d1%87%d0%b8%d1%82%d0%b8-%d0%bc%d0%b0%d0%bb%d1%8e%d0%bd%d0%ba%d0%b8-%d0%b2-%d0%b4%d0%be%d1%81%d0%bb%d1%96%d0%b4%d0%bd%d0%b8%d1%86%d1%8c%d0%ba%d1%83-%d1%80%d0%be/>

⁷⁶ <https://mindthegraph.com/>

Структура розділу передбачає наявність підрозділу, в якому описується модель консультування, програма соціально-психологічного тренінгу, його план, мету, завдання тощо. Опис конкретних вправ можна винести в додатки. В наступних підрозділах подається аналіз результатів формувального експерименту та рекомендації щодо застосування, цільова аудиторія.

3.7 Висновки

Висновки є підсумковим розділом кваліфікаційної роботи і включає найбільш вагомі та практичні напрацювання, теоретичні положення, оцінку результатів дослідження, наукову новизну, рекомендації та вказівки на напрямки можливого продовження роботи над дослідженням теми. Тут вказуються важливі проблеми, для розв'язання яких можуть використовуватися результати дослідження. Згідно Положення, у разі якщо результати досліджень впроваджено, відомості подаються із зазначенням найменувань організацій, в яких здійснено впровадження. У цьому випадку додатки можуть містити копії відповідних документів⁷⁷.

3.8 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Згідно правил оформлення списку літератури, ви можете розмістити використані джерела в алфавітному порядку, за порядком появи в тексті чи за хронологією. Їхні бібліографічні описи у переліку наводяться згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»⁷⁸. Правила та приклади оформлення бібліографічних записів ви також знайдете на сайті

⁷⁷ Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я*. Затверджено вченою радою ННІ психології та ментального здоров'я ВНМУ ім. М. І. Пирогова.
<https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>

⁷⁸ Міністерство освіти і науки України. (2015). *Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання*. Отримано з <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>

Репозитарію ВНМУ імені М. І. Пирогова серед переліку документації⁷⁹. Ви можете обрати один з популярних офіційних стилів оформлення (див. Додаток 7). Для оформлення джерел та посилань в психологічних дослідження рекомендується використовувати стиль АРА, розроблений Американською Психологічною Асоціацією⁸⁰, вказувати джерела в алфавітному порядку вказавши спочатку іноземні.

Нагадаємо рекомендації щодо якості джерел, часу їх оприлюднення (не менше 70% за останні 5 років), мовного різноманіття (українська, англійська та інші мови ЄС). Мінімальна кількість англомовних джерел – 5 посилань.

3.9 Додатки

Додатки є допоміжними матеріалами, до яких належать ілюстрації, фотографії, протоколи, документи, таблиці допоміжних показників, методичні рекомендації, інструкції, та методики, розроблені в процесі виконання роботи тощо. Щоб уникнути переобтяження тексту основної частини кваліфікаційної роботи, тут наводять додаткову інформацію, яка необхідна для ясності і повноти роботи, унаочнюють її. Додатки розміщують у порядку посилання на них у тексті роботи.

В пункті 6.2.2 ДСТУ 3008:2015 вказується, що у випадку, якщо додатки є продовженням тексту основної частини, то нумерація сторінок додатків є продовженням нумерації сторінок роботи. «Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і

⁷⁹ Наукова бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова. (2015). *Правила бібліографічного опису: практичний посібник*. Отримано з <http://library.vnmu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/Pravila-bibliogr.-opisu-2015.pdf>

⁸⁰ American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). Отримано з <https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition>

відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ь, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки»⁸¹.

Якщо додатком є документ, що має самостійне значення (наприклад, атестована методика), оформлений згідно з вимогами до цього документа, тоді в додатку вміщують його копію без будь-яких змін, продовжуючи нумерацію сторінок і на окремому аркуші друкують слово «ДОДАТОК» з відповідною літерою та назвою документа малими літерами.

Відповідно до Положення, «за наявності публікацій та апробацій за результатами кваліфікаційної роботи у додатку наводиться список публікацій здобувача та відомості про апробацію результатів кваліфікаційної роботи (зазначаються назви друкованих (електронних) видань та їх реквізити, конференції, конгреси, симпозіуми, семінари, школи, місце та дата проведення, форма участі)»⁸².

3.10 ПЕРЕВІРКА ГОТОВНОСТІ ТЕКСТУ

Останніми штрихами роботи над текстом є вичитування його остаточного варіанту, перевірка роботи з точки зору граматики, структурованості та логічної послідовності тексту, чіткості, науковості, наявності усіх посилань, правильного розміщення таблиць та рисунків тощо. Кваліфікаційна робота повинна бути написана з дотриманням норм академічного та наукового стилю.

Відповідно до ДСТУ 3008:2015⁸³ рисунки подають одразу після тексту, де на нього вперше посилаються, а за потреби – в додатках. Якщо ви не є автором графічного матеріалу, необхідно надати посилання на роботу та її автора.

⁸¹ Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. (2015). *Національний стандарт України ДСТУ 3008:2015. Інформація і документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення*. Отримано з https://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF

⁸² Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я*. Затверджено вченою радою ННІ психології та ментального здоров'я ВНМУ ім. М. І. Пирогова. <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>

⁸³ https://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF

Таблиці є варіантом оформлення цифрових даних дослідження. Встановленою ДСТУ 3008:2015⁸⁴ формою таблиці є наведена в пункті 7.6.1. (див. Рисунок 3.1).

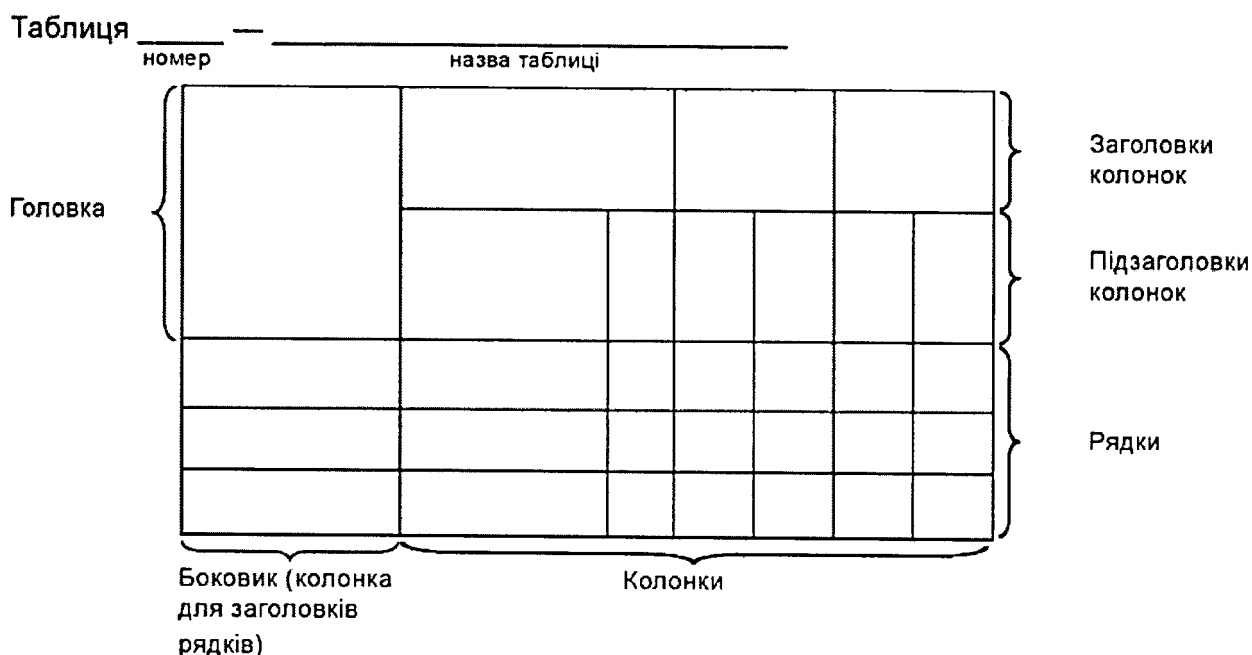

Рисунок 3.1 – Таблиця оформлення цифрових даних дослідження

Рисунки і таблиці нумерують наскрізно арабськими цифрами (крім додатків, які нумеруються літерами) або в межах розділів, наприклад, підпис «Рисунок 2.3» позначає у другому розділі третій рисунок, «Таблиця 2.1» є першою у другому розділі. Якщо в тексті звіту подано лише один рисунок чи таблиця, їх нумерують. Назва має відображати зміст таблиці, рисунка, бути конкретною та стислою. Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Заголовки колонок таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення із заголовком.

3.11 ЗАСВІДЧЕННЯ УНІКАЛЬНОСТІ

Перед захистом ви маєте подати роздрукований і прошитий згідно вимог остаточний варіант кваліфікаційної роботи на кафедру педагогіки і психології, а її

⁸⁴ https://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF

електронну версію для проходження перевірки на оригінальність тексту та розміщення в репозитарії ВНМУ ім. М. І. Пирогова. По проходженню перевірки, ви отримаєте довідку про проведення експертизи на унікальність тексту та відсутність плагіату. Для психологічних наукових робіт магістерського рівня очікується рівень оригінальності наукової роботи не менше 60%.

Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність тексту та відсутність академічного плагіату здійснюється на етапі її подання на перевірку науковому керівнику. Зверніть увагу, що у разі виявлення програмним продуктом у тексті плагіату або недостатнього ступеня унікальності, робота за рішенням кафедри педагогіки та психології може бути відхилена та повернена на доопрацювання.

Після подання дипломної роботи вона перебуває у відкритому доступі в репозитарії ВНМУ ім. М. І. Пирогова у спеціально відведеному місці для зберігання до текстів кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти кафедри педагогіки та психології. В окремих випадках робота може бути тимчасово вилучена з обігу, якщо здобувач і науковий керівник просять час на доопрацювання.

3.12 АПРОБАЦІЯ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Апробацією результатів дослідження є встановлення його якості та відповідності критеріям корисності та практичної значущості⁸⁵

До видів апробації належать бесіди з науковцями, колегами-практиками та фахівцями з психології, рецензування роботи вченими та організаціями, публікації в рецензованих журналах, доповіді на наукових конференціях. Прийнято такі види оформлення результатів апробації, як довідка про впровадження в практику (про це буде розказано в наступному розділі), методичний посібник чи брошура, наукова стаття, тези доповіді на конференції. Таке оприлюднення вашої

⁸⁵ Міністерство освіти і науки. (н.д.). *Апробація наукових результатів дисертаційного дослідження*. Отримано з <https://nauka.gov.ua/information/aprobatsiia-naukovykh-rezultativ-dysertatsiinoho-doslidzhennia/>

інформації дає можливість своєчасно виявити помилки в роботі та забезпечити її надійність, коректність, практичність, істинність, актуальність.

За бажанням, ви можете завчасно подати статтю до друку в фаховому журналі категорії А, Б або у рекомендованому іноземному виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз.

Оформлення результатів дослідження для друку у фаховому журналі має відповідати тим самим вимогам ДСТУ 3008:2015 і мати приблизно таку саму структуру, як і оформлення кваліфікаційної роботи, але стаття менша за об'ємом. Коли результати дослідження описані, оберіть фаховий журнал, основна місія якого дотична до теми вашої роботи. Нагадаємо, що це ви зможете зробити, переглянувши реєстр наукових видань України ІАС «Українська наукова періодика»⁸⁶. На сайті журналу ви знайдете інформацію для авторів та зможете оформити свою статтю відповідно до означених видавцем вимог.

⁸⁶ Національний фонд досліджень України. (н.д.). *Реєстр наукових видань України*. Отримано з <https://nfv.ukrintei.ua/https://nfv.ukrintei.ua/>

4. ЗАСВІДЧЕННЯ ПРОЙДЕНОГО ШЛЯХУ. ДОКУМЕНТАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Якщо ви дійшли до четвертого розділу, то це означає, що ви на фінішній прямій. Зараз перед вами буде стояти ряд організаційних питань та очікування зворотного зв'язку.

Послугуючись чек-листом для подання кваліфікаційної роботи (див. Додаток 11), ви можете запевнитися, що нічого не пропустили при виконанні та оформленні результатів дослідження.

Здобувач по завершенню переддипломної практики подає завідувачу кафедри педагогіки та психології кваліфікаційну роботу у роздрукованому вигляді (не переплетену) та в електронному вигляді⁸⁷. Також вам необхідно зібрати та подати ще ряд документів до захисту своєї кваліфікаційної роботи. До нього входить відгук наукового керівника (див. Додаток 12), який буде містити висновок про готовність роботи до захисту, копії виданих статей, тез, документів, які засвідчують апробацію результатів кваліфікаційної роботи і впровадження її результатів у практику (за наявності), звіт подібності.

Якщо ви проходили практику в певній установі і проводили дослідження, зокрема, формувальний етап експерименту, на їхній базі, то ви можете представити довідку про впровадження результатів магістерського дослідження. Засвідчений печаткою, він буде головним документом, що підтверджує результати дослідження та внесені пропозиції. У довідці рекомендовано використовувати такі формулювання: «розроблений метод», «розробки ПІБ з проблемами...», «розроблена ПІБ програма успішно впроваджена...» тощо⁸⁸.

⁸⁷ Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я*. Затверджено вченою радою ННІ психології та ментального здоров'я ВНМУ ім. М. І. Пирогова. <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>

⁸⁸ Міністерство освіти і науки. (н.д.). *Апробація наукових результатів дисертаційного дослідження*. Отримано з <https://nauka.gov.ua/information/aprobatsiia-naukovykh-rezultativ-dysertatsiinoho-doslidzhennia/>

Впродовж тижня як ви подали усі згадані документи, буде проведено засідання кафедри, на якому у вашій присутності буде розглянуто кваліфікаційну роботу. Його метою є надання рекомендацій щодо доопрацювання роботи чи її окремих розділів до захисту перед екзаменаційною комісією, а також надання допуску до захисту. Після отримання позитивного рішення кафедри ви маєте протягом трьох робочих днів надати завідувачу кафедри остаточний варіант кваліфікаційної роботи, роздрукований і переплетений у жорстку (м'яку) палітурку.

Коли ваша робота повністю готова, переплетена, ви подаєте її на рецензування зовнішньому рецензенту (див. Додаток 13).

Остаточний електронний варіант кваліфікаційної роботи представляється на кафедру педагогіки та психології для розміщення в репозитарії університету.

5. МИСТЕЦТВО НАУКОВОГО СТОРІТЕЛІНГУ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Захист вашої роботи відбувається наприкінці навчання на програмі магістратури. Він є важливою подією до якої ви готувалися увесь час. Ви вже отримали зворотній зв'язок, підсвітили основні положення роботи, попередньо структурували етапи представлення результатів роботи та маєте досвід комунікації з керівником, апробації роботи, відповідей на питання, мали можливість доопрацювати роботу, враховуючи поради колег.

Зверніть увагу на опрацювання презентації роботи, обговоріть з науковим керівником перед захистом тези доповіді, ознайомтеся зі змістом рецензії та підготуйте відповіді на зауваження рецензента. Рекомендуємо зробити опорний конспект вашої роботи з інфографікою, основними тезами, які можна подати членам комісії як роздатковий матеріал. Для цього ви можете використати слайди своєї презентації, роздрукувавши основну інформацію. Не забудьте зазначити тему роботи та інформацію про автора. Бажано, щоб кількість екземплярів відповідала складу комісії.

На захисті, який відбувається перед членами комітету та викладачами кафедри, також можуть бути присутні й бажані студенти, запрошені гості. Знайдіть контакт зі своїм внутрішнім оповідачем, який зможе зацікавити аудиторію роботою, якій ви присвятили так багато часу, в яку вклали свої сили, пристрасть, досвід та знання. Якщо порівняти весь процес роботи над магістерською з написанням історії, то захист є поверненням героя додому після пригод. Це є цінним оповіданням про те, що ви пройшли, для тих, хто має намір слухати. Як писав Джозеф Кемпбелл у «Тисячолікому герої», який надихнув

багатьох митців на створення знакових історій, зберіть свою історію і дозвольте символам промовляти за самих себе⁸⁹.

Спочатку вашої доповіді привітайте усіх присутніх, висловивши свої позитивні інтенції, словами на кшталт: «Добрий день, шановний/а Голово комісії, члени комісії та усі присутні». Пам'ятайте, що тривалість вашої доповіді є достатньої короткою – лише до 10 хвилин, тому розподіліть цей час відповідно до частин вашої роботи.

У першій частині своєї доповіді аргументуйте актуальність роботи, її мету, завдання та гіпотези, розкажіть про об'єкт та предмет дослідження. Зверніть увагу аудиторії на методологію та окремі методи, які ви застосовували для отримання результатів.

Дещо більше часу вам знадобиться на представлення основної частини роботи, яка визначається логікою кожного розділу, приділяючи максимум уваги результатам емпіричного дослідження та отриманим результатам. Тут ви маєте підсумувати реалізацію власного проєкту, його результати.

У заключній частині доповіді розкрийте рекомендації щодо практичного застосування вашої роботи, а також дайте відповіді на зауваження рецензента.

Якщо у тих, хто вас слухав виникли питання, то це є цінним знаком інтересу, за що прийнято дякувати. Відповідаючи лаконічно на питання, тримайтеся суті, намагаючись вкластися в рамки 2 хвилин.

Презентація дослідження та відповіді на питання будуть розглядатися як частина оцінки дипломного проєкту (див. Додаток 10). Після того, як комісія завершить задавати питання, інші присутні також матимуть можливість поставити вам запитання.

Після того, як ви дасте відповіді на питання, науковий керівник матиме можливість оцінити вашу роботу, дати зворотній зв'язок і поділитися досвідом співпраці з вами.

⁸⁹ Кемпбелл, Д. (2020). *Тисячолікий герой*. Львів, Terra Incognita.

По завершенню захисту кваліфікаційної роботи, члени комісії на закритому засіданні оцінюють всі частини дослідницького проєкту і вирішують, чи рекомендувати затвердити кваліфікаційну роботу, чи ні.

Критеріями оцінки є:

- актуальність теми;
- формулювання мети і завдань;
- логіка структури роботи;
- огляд літератури;
- якість виконання теоретичної частини;
- емпірична частина;
- відповідність оформлення роботи вимогам;
- якість і доречність ілюстративного матеріалу;
- змістовність доповіді;
- якість відповідей на питання;
- апробація матеріалів кваліфікаційної роботи;
- відгуки керівника та зовнішнього рецензента.

Якщо кваліфікаційна робота не зарахована, то ви будете мати право доопрацювати роботу та повторно захистити її. Згідно з Положенням, у разі незгоди з рішенням екзаменаційної комісії здобувач може звернутися із відповідною заявою до ректора університету⁹⁰.

Якщо ваша кваліфікаційна робота рекомендується до затвердження, то комісія заповнює відповідні документи, а її рішення виголошується вам в день захисту кваліфікаційної роботи.

Один друкований примірник дипломної роботи, який подається на кафедру, стає частиною архіву дипломних робіт, а електронний – цифрового архіву

⁹⁰ Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я*. Затверджено вченою радою ННІ психології та ментального здоров'я ВНМУ ім. М. І. Пирогова. <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>

дипломних робіт кафедри в репозитарії ВНМУ ім. М. І. Пирогова. Сторінка з підписами має містити оригінали підписів.

Найкращі побажання цікавих і плідних відкриттів та позитивного досвіду на шляху до вашої мети!

6. КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

6.1. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

Спочатку рекомендуємо ознайомитися з посиланнями на сайти бібліотек України та світу, зібраних та рекомендованих фахівцями з Одеської національної наукової бібліотеки (див. Додаток 14).

Важливі бази даних дисертацій та авторефератів закордонних та вітчизняних науковців, наведені в рекомендаціях МОН⁹¹.

1. МОН. (n.d.). *Наука в Україні*. Retrieved from <https://nauka.gov.ua/>
2. Електронна бібліотека НАПН України. (n.d.) Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. (n.d.). *Автореферати українських дисертацій – національна база авторефератів*. Retrieved from <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національний репозитарій академічних текстів (НРАТ). (n.d.). *Репозитарій академічних текстів України*. Retrieved from <https://nrat.ukrintei.ua/>
5. The Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD). (n.d.). *Global search for open access theses and dissertations*. Retrieved from <http://www.ndltd.org/> – пошукова система повнотекстових дисертацій відкритого доступу.
6. Open Access Theses and Dissertations (OATD). (n.d.). *Discover open access graduate theses and dissertations worldwide*. Retrieved from <https://oatd.org/> – відкритий доступ до дисертацій, дипломних робіт здобувачів з понад 1 тис. дослідних інститутів, університетів і коледжів світу (2800000 робіт).
7. HAL. (n.d.). *Open archive for scientific research by institutions in France*. Retrieved from <https://hal.archives-ouvertes.fr/>

⁹¹ НАУКА (n.d.) *Бази даних дисертацій та авторефератів закордонних та вітчизняних науковців* from <https://nauka.gov.ua/information/bazy-danykh-dysertatsii-ta-avtoreferativ-zakordonnykh-ta-vitchyznianskykh/>

8. CiNii Dissertations. (n.d.). *Japanese dissertations and theses*. Retrieved from <https://ci.nii.ac.jp/>
9. Dialnet. (n.d.). *Dissertations and academic articles from Spanish universities*. Retrieved from <https://dialnet.unirioja.es/>
10. Dissertations.se. (n.d.). *Doctoral dissertations by Swedish researchers*. Retrieved from <https://www.dissertations.se/>
11. PQDT Open. (n.d.). *ProQuest's open access dissertations*. Retrieved from <https://pqdtopen.proquest.com/>
12. Thèses.fr. (n.d.). *Theses defended in French universities*. Retrieved from <https://theses.fr/>
13. EThOS. (n.d.). *UK's national thesis service*. Retrieved from <https://ethos.bl.uk/>

Нагадаємо корисні посилання на ресурси, з якими ви частково познайомилися у першому розділі:

- Google Scholar. (n.d.). *Scholarly articles and research resources*. Доступ через <https://scholar.google.com>
- Google Books. (n.d.). *Books and previews*. Отримано з <https://books.google.com>
- Microsoft Research. (н.д.). *Microsoft Academic*. Доступ через <https://academic.microsoft.com/home>
- Web of Science. (н.д.). Clarivate Analytics. Доступ через <https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/web-of-science/>
- Scopus. (н.д.). *Abstract and Citation Database*. Доступ через <https://www.scopus.com/>
- Academia Sinica Digital Humanities Research Platform. (н.д.). Доступ через <https://dh.ascdc.sinica.edu.tw/>
- Academia.edu. (н.д.). *Discover research papers*. Доступ через <https://www.academia.edu/>
- Dialnet. (н.д.). *Academic Publications*. Доступ через <https://dialnet.unirioja.es/>

- DOAJ. (н.д.). *Directory of Open Access Journals*. Доступ через <https://doaj.org/>
- DOI System. (н.д.). *Digital Object Identifier*. Доступ через <https://www.doi.org/>
- EBSCOhost. (н.д.). *Research Databases*. Доступ через <https://www.ebsco.com/>
- Elsevier. (н.д.). *Elsevier Open Access*. Доступ через <https://www.elsevier.com/open-access>
- ERIC. (н.д.). *Education Resources Information Center*. Доступ через <https://eric.ed.gov/>
- European University Association. (н.д.). *Projects and Initiatives*. Доступ через <https://www.eua.eu/>
- Gale. (н.д.). *Gale Academic Databases*. Доступ через <https://www.gale.com/>
- Harvard DASH. (н.д.). *Digital Access to Scholarship at Harvard*. Доступ через <https://dash.harvard.edu/>
- JSTOR. (н.д.). *Explore Digital Library*. Доступ через <https://www.jstor.org/>
- McGill University Library. (н.д.). *Research Resources: Reader Pass & Reading Rooms*. Доступ через <https://www.mcgill.ca/library/>
- Open Access Theses and Dissertations. (н.д.). *OATD*. Отримано з <https://oatd.org/>
- OpenAIRE. (н.д.). *Open Access Infrastructure*. Доступ через <https://www.openaire.eu/>
- Oxford Academic. (н.д.). *Journals and Resources*. Доступ через <https://academic.oup.com/journals>
- PhilPapers. (н.д.). *Philosophy Research Online*. Отримано з <https://philpapers.org/>
- ProQuest. (н.д.). *Databases, eBooks and technology for research*. Доступ через <https://www.proquest.com/>
- PubMed. (н.д.). *US National Library of Medicine*. Доступ через <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
- ResearchGate. (н.д.). *Discover scientific knowledge*. Доступ через <https://www.researchgate.net/>

- SAGE Publications. (н.д.). *Academic Journals & Research*. Доступ через <https://us.sagepub.com/en-us/nam/home>
- Springer. (н.д.). *Springer Open Access Journals*. Доступ через <https://www.springer.com/gp/open-access>
- SSRN. (н.д.). *Social Science Research Network*. Доступ через <https://www.ssrn.com/index.cfm/en/>
- Taylor & Francis. (н.д.). *Taylor & Francis Online*. Доступ через <https://www.tandfonline.com/>
- UCL Discovery. (н.д.). *UCL's Open Access Repository*. Доступ через <https://discovery.ucl.ac.uk/>
- UNESCO. Documentation Base for Science. (н.д.). *UNESCO Digital Library*. Доступ через <https://unesdoc.unesco.org/>
- Wiley Online Library. (н.д.). *Explore Scientific Journals*. Доступ через <https://onlinelibrary.wiley.com/>
- Wiley, J. (2023). *Digital Learning Innovations*. Доступ через <https://www.wiley.com/en-us>

Зверніть увагу на академічні ресурси різних університетів світу:

- arXiv. (н.д.). *Open Access to e-prints*. Доступ через <https://arxiv.org/>
- BASE. (н.д.). *Bielefeld Academic Search Engine*. Доступ через <https://www.base-search.net/>
- Boston University Library Website. (n.d.). *Bibliographic resources*. Доступ через <https://www.bu.edu/library/>
- Cambridge Core. (н.д.). *Cambridge University Press*. Доступ через <https://www.cambridge.org/core>
- Charles University Website. (n.d.). *Academic resources*. Доступ через <https://www.cuni.cz/>

- CiteSeerX. (н.д.). *Scientific Literature Digital Library*. Доступ через <http://citeseerx.ist.psu.edu/>
- Dryad. (н.д.). *Data Publishing Platform*. Доступ через <https://datadryad.org/>
- DSpace Harvard Library. (н.д.). *Results of psychological research*. Доступ через <https://dash.harvard.edu/handle/1/4927603/browse?value=Psychology&type=department>
- EBSCO Global Research Platform. (н.д.). *Scientific resources*. Доступ через <https://www.ebsco.com/>
- ETH Zürich Research Collection. (н.д.). *Institutional Repository*. Доступ через <https://www.research-collection.ethz.ch/>
- European Institute of Innovation and Technology (EIT). (н.д.). *Innovative resources*. Доступ через <https://eit.europa.eu/>
- Figshare. (н.д.). *Academic Research Sharing*. Доступ через <https://figshare.com/>
- Harvard Dataverse. (н.д.). *Data Repository*. Доступ через <https://dataverse.harvard.edu/>
- HathiTrust Database. (н.д.). *Digitized books*. Доступ через <https://www.hathitrust.org/>
- International Association of Universities (IAU). (н.д.). *Scientific resources*. Доступ через <https://iau-aiu.net/>
- LabArchives. (н.д.). *Research Data Management*. Доступ через <https://www.labarchives.com/>
- Leiden University Library. (н.д.). *Scientific resources for researchers*. Доступ через <https://www.library.leiden.edu/>
- Leiden University. (н.д.). *Research platform*. Доступ через <https://www.universiteitleiden.nl/en>
- Norwegian University of Science and Technology (NTNU). (н.д.). *Open Research Repository*. Доступ через <https://www.ntnu.edu/>

- OAIster. (н.д.). *Union Catalog of Digital Resources*. Доступ через <https://oaister.worldcat.org/>
- The British Library. (н.д.). *Research Resources: Reader Pass & Reading Rooms*. Доступ через <https://www.bl.uk/>
- University of Adelaide Research Platform. (н.д.). *Open publications*. Доступ через <https://www.adelaide.edu.au/>
- University of Cambridge. (н.д.). *Scientific publications and open access*. Доступ через <https://www.cam.ac.uk/>
- University of Oxford. (н.д.). *Resources for research*. Доступ через <https://www.ox.ac.uk/>
- University of Rome. (н.д.). *Scientific journals and platforms*. Доступ через <https://www.uniroma1.it/>
- University of St Andrews. (н.д.). *Library and research*. Доступ через <https://www.st-andrews.ac.uk/>
- University of Westminster. (н.д.). *Library resources*. Доступ через <https://www.westminster.ac.uk/>
- Zenodo. (н.д.). *Sharing Research Outputs*. Доступ через <https://zenodo.org/>

Чудовий огляд сучасних досліджень, які надихають та дарують ідеї для досліджень, ви зможете знайти, слухаючи подкасти на YouTube та Spotify:

- Huberman Lab. (н.д.). *Andrew Huberman's official YouTube channel*. Доступ через <https://www.youtube.com/@hubermanlab>
- Подкасти та дослідження на платформі Spotify. (н.д.). Освітній контент. Доступ через <https://www.spotify.com/>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). Washington, DC: American Psychological Association. Retrieved from <https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition>
2. Coursera. (н.д.). *Learning How to Learn: Powerful mental tools to help you master tough subjects*. Доступ через <https://www.coursera.org/learn/learning-how-to-learn>
3. Coursera. (н.д.). Liedtka, J. M. *Design Thinking for Innovation* [Course]. Доступ через <https://www.coursera.org/learn/uva-darden-design-thinking-innovation>
4. Embassy of Good Science. (н.д.). Доступ через https://embassy.science/wiki/Main_Page
5. EndNote. (н.д.). *The Best Citation & Reference Management Tool*. Доступ через <https://endnote.com/>
6. Forskningsetikk. (н.д.). *A Guide to Internet Research Ethics*. Доступ через <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/a-guide-to-internet-research-ethics.pdf>
7. International Center for Academic Integrity. (н.д.). *About the Center*. Доступ через <https://academicintegrity.org/about/about-the-center>
8. International Center for Academic Integrity. (н.д.). *Fundamental Values of Academic Integrity*. Доступ через https://academicintegrity.org/images/pdfs/20019_ICAI-Fundamental-Values_R12.pdf
9. IRECS. (н.д.). *Deliverables and Reports*. Доступ через <https://www.irecs.eu/deliverables-and-reports>

10. McGill University. (2024). *Initial Thesis Submission Checklist*. Доступ через https://www.mcgill.ca/gps/files/gps/initial_thesis_submission_checklist_v5_dec_17_2024.pdf
11. McGill University. (2024). *Using Artificial Intelligence (AI) in Research Writing – Guidelines for Graduate Students*. Доступ через https://www.mcgill.ca/gps/files/gps/using_generative_ai_in_research_gps_guidelines_november_2024.pdf
12. Mendeley. (н.д.). *Reference Management Software*. Доступ через <https://www.mendeley.com/>
13. Mind the Gap. (н.д.). Доступ через <https://mindthegap.vlir.be/>
14. NAUKA. (н.д.). *Вимоги до оформлення дисертаційної роботи*. Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/>
15. OATD. (н.д.). *Open Access Theses and Dissertations*. Доступ через <https://oatd.org/>
16. ProQuest. (н.д.). *Databases, EBooks and Technology for Research*. Доступ через <https://www.proquest.com/>
17. StrikePlagiarism.com. (н.д.). *Інструкція*. Доступ через https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/instr_Strike%20Plagiarism.pdf
18. UDC Consortium. (н.д.). *International Universal Decimal Classification*. Доступ через <https://udcc.org/index.php>
19. UDC Summary. (н.д.). Доступ через <https://udcsummary.info/php/index.php?lang=uk&pr=Y>
20. UNESCO Institute for Lifelong Learning. (н.д.). *Lifelong Learning Policies and Strategies*. Доступ через <https://uil.unesco.org/>
21. UNESCO. (2024). *ChatGPT and artificial intelligence in higher education: Quick start guide*. Доступ через <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385146>
22. Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (н.д.). *Концепція освітньої діяльності Вінницького національного медичного*

- університету ім. М. І. Пирогова за спеціальністю 053 Психологія галузі 05 соціальні та поведінкові науки другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації магістр психології. Доступ через https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/koncept_VNMU_psyhol.pdf
23. Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. (2024). *Освітньо-професійна програма «Психологія»*. https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/ONP_053_psyhol_2024.pdf
24. Вчена рада Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова. (2025). *Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія»*
25. ДСТУ 3008:2015. (2015). *Інформація і документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення*. Доступ через https://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF
26. ДСТУ 7152:2020. (2020). *Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках*. Доступ через <http://shop.uas.org.ua/ua/informacija-ta-dokumentacija-vidannja-oformlennja-publikacij-u-zhurnalah-i-zbirnikah-44428.html>
27. Європейська асоціація університетів. (н.д.). *IRECS Project*. Доступ через <https://www.eua.eu/our-work/projects/eu-funded-projects/irecs.html>
28. Європейська асоціація університетів. (н.д.). Доступ через <https://www.eua.eu/>
29. Європейська комісія. (н.д.). *Guidelines on Serious and Complex Cases*. Доступ через https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/guidelines-on-serious-and-complex-cases_he_en.pdf
30. Європейська комісія. (н.д.). *Horizon Europe Programme Guide*. Доступ через https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf

31. Європейська комісія. (н.д.). *How to Complete Your Ethics Self-Assessment*. Доступ через https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/how-to-complete-your-ethics-self-assessment_en.pdf
32. Європейська комісія. (н.д.). *Informed Consent*. Доступ через https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/89807/informed-consent_en.pdf
33. Загороднюк, В. А. (2021). *Сучасні підходи до організації навчального процесу у вищій освіті*. Журнал педагогіки, 4(1), 45-51. Доступ через <https://pedagogy-journal.com/>
34. Кабінет Міністрів України. (2023). *Постанова від 19 травня 2023 р. № 502 про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів*. Доступ через <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-п#Text>
35. Кабінет Міністрів України. (2023). *Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів*. Постанова №502. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text>
36. Кемпбелл, Дж. (2020). *Тисячоликий герой* (пер. О. Мокровський). Львів: Видавництво Terra Incognita.
37. Мельничук, Г. А., & Савчук, В. О. (2020). *Академічна доброчесність у вищій освіті України*. Український журнал освіти, 2(3), 15-22. Доступ через <https://education-journal.kpi.ua/>
38. Міністерство освіти і науки України. (2017). *Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти*. Затверджено наказом від 1 червня 2017 р. № 600. Доступ через <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>
39. Міністерство освіти і науки України. (2019). *Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та*

- поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія».* Затверджено та введено в дію наказом від 24 квітня 2019 р. № 564. Доступ через <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053-psikhologiya-mag.pdf>
40. Міністерство освіти і науки України. (н.д.). *НАУКА | Базы даних дисертацій та авторефератів закордонних та вітчизняних.* Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/bazy-danykh-dysertatsii-ta-avtoreferativ-zakordonnykh-ta-vitchyznianskykh/>
41. Міністерство освіти і науки України. (н.д.). *НАУКА | Вимоги до оформлення дисертаційної роботи.* Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/vymohy-do-oformlennia-dysertatsiinoi-roboty/>
42. Міністерство освіти і науки України. (н.д.). *Забезпечення академічної доброчесності.* Доступ через https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/MON_zabez_akadem_dobr.pdf
43. Міністерство освіти і науки України. (н.д.). *Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах.* Доступ через <https://nauka.gov.ua/information/mizhnarodni-pravya-tsytuvannia-ta-posylannia-v-naukovykh-robotakh/>
44. Міністерство охорони здоров'я України. (2023). *Перелік валідних методів психологічної діагностики, які можуть використовуватися для проведення психологічної діагностики та оцінки якості психологічної допомоги* (Наказ № 2118, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 січня 2024 р. за №128/41473). Доступ через <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-24#Text>
45. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. (н.д.). *Автореферати дисертацій.* Доступ через <http://www.nbuv.gov.ua/node/554>
46. Одеська національна наукова бібліотека. (н.д.). *Послуги та ресурси бібліотеки.* Отримано з https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=323

47. ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», кафедра психології та педагогічної освіти. (2020). *Методичні рекомендації щодо написання магістерських робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія»*. Миколаїв. Отримано з <https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/PS-MKU-Metodychka-po-MAG.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Бланк заяви на виконання
кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри педагогіки та психології
ВНМУ ім. М. І. Пирогова
к. психол. н., доц. Тетяні Рисинець
Здобувача(ки) вищої освіти освітньо-професійної
(освітньо-наукової) програми «Психологія»
Спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-кваліфікаційного рівня _____

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

(прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти)

Телефон _____

(контактний телефон)

e-mail _____

ЗАЯВА

Прошу Вашого дозволу на виконання кваліфікаційної магістерської роботи за
темою: _____

Науковим керівником прошу призначити _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

Терміни виконання: початок _____
закінчення _____

(дата)

(підпис)

Додаток 2

Бланк чек-листа роботи над
дослідницьким проєктом
кваліфікаційної роботи

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

Кафедра педагогіки та психології

ЧЕК-ЛИСТ РОБОТИ НАД ДОСЛІДНИЦЬКИМ ПРОЄКТОМ

кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої
освіти за спеціальністю «Психологія»

на тему:

«_____».

☐	Об'єкт		
☐	Предмет		
☐	Мета		
☐	Методологія		
☐	Розділ 1	<i>Назва розділу</i>	
☐	1.1.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>
☐	1.2.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>
☐	Розділ 2	<i>Назва розділу</i>	
☐	2.1.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>
☐	2.2.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>
☐	Розділ 3	<i>Назва розділу</i>	
☐	3.1.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>

☐	3.2.	<i>Назва підрозділу</i>	<i>Завдання, які необхідно виконати, для досягнення мети</i>
☐	Емпіричні дані	<i>Констатувальний етап експерименту</i>	<i>Методика 1</i>
☐			<i>Методика 2</i>
☐			<i>Методика 3</i>
☐			<i>Методика 4</i>
☐		<i>Формувальний етап експерименту</i>	<i>Програма</i>
☐	Опрацювання отриманих результатів	Завдання	<i>Математично-статистичні методи</i>
☐	Джерела	Джерела за останні 5 років (не менше 70%)	Джерела англomовні (або інші мови ЄС)
☐	Кількість	60+	5+
☐	Виноски, посилання	Виноски, посилання та додатки оформлені у стилі АРА. Форматування є послідовним у всій роботі	
☐	Додатки	Систематизація інформації, необхідної для відтворення констатувального та формувального етапів експерименту	

Додаток 3
Зразок форми інформованої згоди
участі в дослідженні

ІНФОРМОВАНА ЗГОДА

У формі згоди ви отримаєте інформацію про дослідження. Також ми з радістю пояснимо вам суть дослідження та відповімо на будь-які ваші запитання.

У дослідженні беруть участь лише ті, хто вирішили дати згоду на це. Ви самі вирішуєте, чи хочете ви брати участь у цьому дослідженні. Будь ласка, не поспішайте з прийняттям рішення. Ви можете обговорити своє рішення з родиною, друзями та іншими людьми, яким довіряєте.

- Про що це дослідження?

Це наукове дослідження, призначене для перевірки та створення нових програм, методів, які можуть бути корисні іншим людям. Метою цього дослідження є *[пояснення неспеціалізованою мовою в 1-3 реченнях того, чому проводиться дослідження]*.

- Чому вас просять взяти участь у дослідженні?

Вас просять взяти участь у цьому дослідженні, тому що *[поясніть, чому людина може захотіти взяти участь у дослідженні, відповідає критеріям участі]*.

У цьому дослідженні візьмуть участь близько *[перерахуйте загальну кількість осіб, яких планується залучити]*.

- Що ви будете робити, якщо погодитися взяти участь у цьому дослідженні?

Під час участі в цьому дослідженні *[дайте короткий опис з 2-3 речень того, що буде робити учасник. Наприклад: Після перегляду презентації ви пройдете опитування, а потім візьмете участь у фокус-групі]*.

Ви будете брати участь у цьому дослідженні близько *[вказіть кількість днів, тижнів, місяців]*. Ми будемо зустрічатися *[місця проведення дослідження]* кожні *[вказіть кількість днів/тижнів/місяців/]*.

- Що буде відбуватися під час дослідження?

Опишіть як буде проходити дослідження, що учасника попросять робити, які очікуються часові витрати на кожну його частину. Якщо є більше однієї групи учасників дослідження, опишіть їх особливості та алгоритм розподілу/вибору. Будьте максимально конкретними *[наприклад, година опитування, участь у 1,5 годинному тренінгу]*.

- Чи може дослідник достроково завершити дослідження?

Існує кілька причин, через які дослідник може завершити роботу: *[опишіть, якщо є можливим завершення чи виключення з групи учасника, наприклад, недотримання правил роботи групи]*.

- Чи можливі ризики чи дискомфорт?

Це дослідження не передбачає ризиків чи дискомфорту для вас і має не більший ризик шкоди, ніж те, що ви робите у повсякденному житті. Можливо деякі запитання, які ми вам поставимо (або дії, які ми попросимо вас виконати), можуть вас засмутити або викликати стрес. Просимо повідомити про це дослідника і ми можемо надати вам матеріали, які допоможуть вам впоратися з цими почуттями або порадимо того, хто зможе вам допомогти.

- Чи є якісь переваги від участі в цьому дослідженні?

[Варіант 1] Якщо є прямі психологічні переваги:

Можлива користь від вашої участі в цьому дослідженні полягає в наступному *[опишіть користь, пов'язану з втручанням або процедурою, та/або користь, яка, ймовірно, сприятиме покращенню добробуту учасника]*, проте ми її не гарантуємо. Ми сподіваємося, що інформація, отримана в результаті цього дослідження, принесе користь іншим людям зі схожими станами в майбутньому.

[Варіант 2] Якщо немає прямої користі:

Безпосередньої користі від участі в цьому дослідженні немає. Ми сподіваємося, що інформація, отримана в його результаті [... *допоможе іншим людям з подібними станами*].

- Чи можлива грошова або інша компенсація за участь у дослідженні?

[Варіант 1] Ви не отримаєте жодних виплат за участь у цьому дослідженні.

[Варіант 2] Якщо передбачена компенсація або відшкодування витрат, пов'язаних з дослідженням, вкажіть необхідну інформацію.

- Чи буде участь у дослідженні це щось коштувати?

Участь у цьому дослідженні не потребує жодних витрат.

- Як забезпечується конфіденційність інформації?

Участь у дослідженні передбачає певне знайомство з інформацією про вас. Ми зробимо все необхідне, щоб вона залишалася конфіденційною. [*Опишіть процедури захисту конфіденційності*].

Доступ до навчальних файлів матимуть лише ті особи, які пов'язані з роботою над дослідженням. До таких осіб належать: ... Якщо інформація з цього дослідження буде опублікована або представлена на наукових зустрічах, ваше ім'я та інша особиста інформація не буде використана. Всі конфіденційні дані будуть зберігатися [*опишіть, де і як будуть зберігатися дані*]. Всі дані будуть зберігатися протягом 36 місяців з моменту завершення дослідження. Після закінчення цього часу вони будуть знищені [*опишіть, як будуть знищені дані*].

- Яка інформація про здобувачів освіти буде зібрана і як використана?

Наступна інформація буде зібрана з освітніх відомостей студентів [*дані, що збираються*]. Ці матеріали будуть використані для [*опишіть як*].

- До кого можна звернутися, якщо виникнуть запитання, побажання, коментарі чи скарги?

Якщо у вас виникли запитання зараз, не соромтеся задавати їх нам. Якщо у вас є додаткові запитання, зауваження про дослідження, будь ласка, зв'яжіться з нами:

Основна контактна особа: [вказіть ім'я наукового керівника, номер телефону кафедри]. Якщо основна контактна особа недоступна, зв'яжіться з [вказіть ім'я викладача].

Розділ для підпису згоди на дослідження та дозволу на участь у дослідженні

Участь у дослідженні добровільна. Ви не зобов'язані брати участь у цьому дослідженні. Якщо ви вирішите брати участь, то можете вийти з нього в будь-який час.

Якщо ви згодні взяти участь у цьому дослідженні, підпишіть цей розділ.

ПІДПISУЙТЕ ЦЮ ФОРМУ ТІЛЬКИ В ТОМУ ВИПАДКУ, ЯКЩО НАВЕДЕНІ НИЖЧЕ ТВЕРДЖЕННЯ ВІДПОВІДАЮТЬ ДІЙСНОСТІ:

- Ви прочитали вищезазначену інформацію.
- Ви отримали відповіді на свої запитання щодо дослідження, які Вас задовольняють

Я добровільно приймаю рішення брати участь у цьому дослідженні

ПІБ учасника

Підпис учасника

Дата

ПІБ особи, яка отримала згоду

Підпис особи, яка отримала згоду

Дата

Додаток 4

Титульний лист кваліфікаційної
роботи

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М. І. ПИРОГОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ТА МЕНТАЛЬНОГО
ЗДОРОВ'Я

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Кваліфікаційна праця на правах рукопису

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ ЗДОБУВАЧА

УДК _____

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

« _____ »

(тема кваліфікаційної роботи)

Освітньо-професійна/освітньо-наукова програма _____

(назва освітньо-професійної/освітньо-наукової програми)

Спеціальність _____

(цифр і назва спеціальності)

Науковий керівник: _____

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Вінниця – рік

Додаток 5
Зразок анотації кваліфікаційної
роботи

АНОТАЦІЯ

Прізвище та ініціали здобувача. Назва роботи. – Магістерська робота.
Освітньо-професійна програма «Психологія». Спеціальність 053/С4 «Психологія».
Навчально-науковий інститут психології та ментального здоров'я Вінницького
національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, Вінниця, 20__.

Зміст анотації

Ключові слова

Додаток 6
Приклад оформлення змісту
кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	
1.1 Назва підрозділу	7
1.2 Назва підрозділу	20
Висновки до першого розділу	33
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	
2.1 Назва підрозділу.....	34
2.2 Назва підрозділу.....	48
Висновки до другого розділу	62
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	
2.1 Назва підрозділу.....	63
2.2 Назва підрозділу.....	77
Висновки до третього розділу	90
ВИСНОВКИ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	100

Додаток 7
Рекомендований перелік стилів
оформлення списку використаних
джерел

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК
СТИЛІВ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ,
НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

1. Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»
2. APA (American Psychological Association) style
3. MLA (Modern Language Association) style
4. Chicago\ Turabian style
5. Harvard style.
6. ACS (American Chemical Society) style
7. AIP (American Institute of Physics) style
8. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style
9. Vancouver style
10. OSCOLA
11. APS (American Physics society) style
12. Springer MathPhys style

Додаток 8
Зразок оформлення прикінцевого
списку джерел та літератури (АРА)

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ПРИКІНЦЕВОГО СПИСКУ ДЖЕРЕЛ ТА
ЛІТЕРАТУРИ В СТИЛІ АРА

Тип джерела	АРА
Монографія	Stuart-Smith, S. (2020). <i>The well gardened mind: Rediscovering nature in the modern world</i>. HarperCollins Publishers. Houde, O., Borst, G. (2022) <i>The Cambridge Handbook of Cognitive Development</i>: Cambridge University Press. Baumeister, R. F., Finkel, E. J., DeWall, C. N., & Vohs, K. D. (2017). <i>Advanced social psychology: The state of the science</i>. Oxford University Press.
Стаття	Oakley, B., & Sejnowski, T. (2019). What we learned from creating one of the world's most popular MOOCs. <i>npj Science of Learning</i>, 7. https://doi.org/10.1038/s41539-019-0046-0 Brown, S., Jernigan, T., Dowling, G. (2023) The adolescent brain cognitive development study. <i>Health Psychol.</i> 42(12):840-841. doi: 10.1037/hea0001353. PMID: 38032600. Van der Geer, J., Hanraads, J. A. J., & Lupton, R. A. (2010). The art of writing a scientific article. <i>Journal of Scientific Communications</i>, 163, 51-59. https://doi.org/10.1016/j.sc.2010.00372.
Розділ з колективної монографії	Catanzaro, J. (2016). Healing the parts who hide in plain sight: IFS and eating disorders. In M. Sweezy & E. L. Ziskind (Eds.), <i>Innovations and elaborations in Internal Family Systems therapy</i> (1st ed., pp. 49–69). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315775784-4 Strunk, W., Jr., & White, E. B. (2000). <i>The elements of style</i> (4th ed.). Longman (Chapter 4). Mettam, G. R., & Adams, L. B. (2009). How to prepare an electronic version of your article. In B. S. Jones, & R. Z. Smith (Eds.), <i>Introduction to the electronic age</i> (pp. 281-304). E-Publishing

	Inc.
Автореферат дисертації	Черкаський, А. В. (2024) <i>Психологія управлінських команд : теорія та сучасна практика : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук</i> . Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
Дисертація	Аврамчук, О. С. (2024). <i>Патогенетична діагностика та комплексна психокорекція коморбідностей непсихотичного спектра в осіб із соціальним тривожним розладом: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук</i> . Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
Електронний ресурс	Powertech Systems. (2015). <i>Lithium-ion vs lead-acid cost analysis</i> . Retrieved from http://www.powertechsystems.eu/home/tech-corner/lithium-ion-vs-lead-acid-cost-analysis/ . Accessed January 6, 2016
Матеріали конференції	Engle, E.K., Cash, T.F., & Jarry, J.L. (2009, November). <i>The Body Image Behaviours Inventory-3: Development and validation of the Body Image Compulsive Actions and Body Image Avoidance Scales</i> . Poster session presentation at the meeting of the Association for Behavioural and Cognitive Therapies, New York, NY.

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). Washington, DC: American Psychological Association. Retrieved from <https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition>

Додаток 9
Правила оформлення кваліфікаційної
роботи

ПРАВИЛА
оформлення кваліфікаційної роботи

Обсяг	84-96 сторінок друкованого тексту, оформленні з використанням текстового редактора Word. До загального обсягу кваліфікаційної роботи не включаються таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки. Один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами, що становить близько 24 сторінок друкованого тексту при оформленні кваліфікаційної роботи за допомогою комп'ютерної техніки з використанням текстового редактора Word.
Інтервал	Кваліфікаційну роботу друкують на одному або на двох (за бажанням) боках аркуша білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкового інтервалу
Шрифт	Times New Roman, розмір - 14 pt
Береги	лівий – 20 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм
Абзацний	відступ дорівнює 5 знакам (1,25 см)
Відстані	відстань між назвою розділу і назвою підрозділу або пункту 20 мм; відстань між заголовками пунктів – 15 мм;
Нумерація сторінок	Номери сторінок слід розміщувати у верхньому колонтитулі: праворуч вгорі арабськими цифрами без крапки в кінці Наскрізню нумерацію сторінок починають рахувати з титульного аркуша, але номери проставляються лише після структурного елементу "ЗМІСТ". Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації

Додаток 10

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт

Рівні якості та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи та її захисту	Бальні шкали оцінювання
1. Логіко-структурний рівень: витриманість логічного ланцюга тема-об'єкт-предмет-мета-завдання-висновки, обґрунтованість актуальності теми, відповідність роботи її назві, взаємозв'язок назв розділів та підрозділів	0 – побудова кваліфікаційної роботи не відповідає цілям та завданням дослідження, об'єкт і предмет дослідження не визначені або не відповідають темі, висновки мають характер анотації; 10-14 – побудова роботи частково відповідає поставленим меті та завданням, актуальність теми подана як констатація, логіка роботи витримана не повністю; 15-19 – побудова роботи в цілому є логічною, формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків мають несуттєві змістовні та/або стилістичні недоліки; 20 – побудова роботи є логічною, взаємоузгоджені формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків, актуальність обґрунтована та пов'язана з об'єктом дослідження
2. Рівень пошукової глибини: якість бібліографічного аналізу	0 – відсутні актуальні джерела, література застаріла, серед джерел переважну більшість складають навчальні видання; 10-14 – використано обмежену кількість джерел, відсутні актуальні публікації, наявні лише вітчизняні видання, навчальна література становить від 30% до 50% опису; 15-19 – використано репрезентативну кількість актуальних зарубіжних та вітчизняних бібліографічних джерел, навчальна література становить не більше 30% опису; 20 – виконано критичний аналіз репрезентативної кількості актуальних зарубіжних та вітчизняних джерел, висвітлено сучасний стан проблеми за даними наукової літератури, визначено основні тенденції наукового пошуку за темою дослідження, навчальна

	література становить не більше 10% списку джерел
3. Науково-теоретичний рівень: аналіз понятійного апарату досліджуваної предметної галузі, здатність здобувача до критичних зіставлень та узагальнень різних точок зору щодо постановки та вирішення досліджуваної проблеми; наявність теоретично обґрунтованої авторської позиції щодо можливих способів розв'язання проблеми	0 – критичні зіставлення та узагальнення відсутні, поняття не визначені, позиція щодо способів розв'язання проблеми не визначена; 10-14 – обмежений аналіз понятійного апарату (одне-два визначення), описи різних підходів до постановки та розв'язання проблеми наявні, але критичний аналіз та/або узагальнення відсутні або некоректні; 15-19 – основні поняття визначені, критичний аналіз та узагальнення їх в основному наявні, але позиція щодо розв'язання проблеми не визначена, або сформульована некоректно; 20 – основні поняття визначені чітко, наявні критичні зіставлення та узагальнення різних поглядів, визначена авторська позиція щодо можливих шляхів розв'язання проблеми
4. Аналітико-методичний рівень: глибина проведеного вивчення проблеми, відповідність використаного методичного інструментарію меті і завданням дослідження, коректність інтерпретації результатів	0 – простий переказ відомостей, інформацію подано хаотично, без будь-якого оброблення та упорядкування; 10-14 – інформацію оброблено частково, застосовано невідповідні методи обробки, результати власного дослідження не підтверджені відповідно до принципів доказовості; 15-19 – проведений аналіз відповідає в цілому меті дослідження і дозволяє вирішити його завдання, використано адекватний інструментарій, але наявні окремі недоліки в опрацюванні матеріалу, некоректності чи помилки у аналізі та/або інтерпретації отриманих даних; 20 – проведено ґрунтовний аналіз проблеми, обрано адекватні методи аналізу, інструментарій дослідження повністю відповідає меті і завданням дослідження, інтерпретація результатів коректна
5. Конструктивний рівень: виокремлення	0 – власні теоретичні або емпіричні дослідження відсутні, або відсутні докази основних положень, наведених у роботі;

результатів власного теоретичного або емпіричного дослідження, та інтеграція цих результатів до системи наукових уявлень про проблему, що вивчається	10-14 – власні теоретичні або емпіричні дослідження наявні, але виконані з порушеннями, їх результати не пов'язані з науковими даними про проблему, що вивчається; 15-19 – наявні власні теоретичні або емпіричні дослідження, виконані в цілому вірно, здобувач продемонстрував здатність виокремити їх від вже відомих результатів, та інтегрувати до загальної системи уявлень про проблему, що вивчається, за наявності окремих помилок і неточностей; 20 – власні теоретичні або емпіричні дослідження виконані на високому рівні, здобувач чітко виокремлює їх від вже відомих результатів і демонструє здатність інтегрувати результати власного дослідження у цілісну систему наукових уявлень про проблему, що вивчається
6. Рівень наукової етики: розвиненість мови, відповідність науковому стилю викладання матеріалу, дотримання в тексті правил оформлення рукопису та посилань на використані джерела, норм етики цитування	0 – текст кваліфікаційної роботи не відповідає встановленим вимогам, посилання відсутні, стиль не є науковим, наявні численні стилістичні та/або граматичні помилки; 10-14 – текст загалом відповідає встановленим вимогам, посилання на використані джерела наявні, стиль в цілому відповідає науковому, але наявні порушення вимог оформлення тексту або таблиць чи рисунків, стилістичні та/або граматичні помилки; 15-19 – текст оформлено із дотриманням вимог, посилання на джерела наявні, використано науковий стиль, але присутні окремі стилістичні помилки, неточності і порушення в оформленні роботи. 20 – текст повністю відповідає вимогам, усі використані джерела мають відповідні посилання, стиль відповідає науковому, таблиці та діаграми оформлені правильно. Допускаються поодинокі описки та стилістичні неточності, які не впливають на зміст роботи.
7. Організаційний рівень: дотримання регламенту, своєчасне виправлення виявлених недоліків, урахування	0 – робота виконана несвоєчасно, порушено терміни подання роботи для попереднього розгляду, не враховано зауваження наукового керівника та/або кафедри, робота не готова до попереднього розгляду або захисту; 10-14 – мала місце затримка у поданні роботи до розгляду науковому керівнику та/або до попереднього

зауважень наукового керівника та кафедри. Своєчасність надання роботи для попереднього розгляду та до захисту. Ступінь готовності роботи на етапі попереднього розгляду і захисту	розгляду кафедрою, зауваження не виправлені або виправлені з суттєвим запізненням, виявлені недоліки під час попереднього розгляду; 15-19 – виконання роботи в цілому відповідало регламенту, робота своєчасно надавалася науковому керівнику, на попередній розгляд і захист. Наявні окремі невиправлені зауваження керівника на момент попереднього розгляду, або виправлення зауважень виконувалося із запізнення. Робота підготовлена до попереднього розгляду та захисту; 20 – робота виконана з дотриманням регламенту, усі зауваження наукового керівника та кафедри усунуті вчасно і у повному обсязі. Робота своєчасно надавалася на перевірку науковому керівнику, для проведення попереднього розгляду та на захист. Робота була повністю підготовлена до попереднього розгляду та захисту.
8. Доповідь: уміння чітко, з дотриманням регламенту, стисло викласти результати власного дослідження, описати його мету, основні положення, робочу гіпотезу та висновки	0 – доповідь не підготовлена, здобувач не спроможний викласти результати дослідження; 10-14 – логіка доповіді не відпрацьована, здобувач плутано та невпорядковано викладає результати, порушує регламент; 15-19 – доповідь логічно побудована, викладення результатів включає деталі, які виходять за межі теми дослідження, має місце невідповідність регламенту; 20 – доповідь логічно побудована, викладення результатів стисле та зрозуміле, регламент дотримано
9. Відповіді на запитання: повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на запитання, вміння аргументовано захищати свою наукову позицію	0 – здобувач не спроможний дати відповідь на запитання і захистити власну наукову позицію; 10-14 – здобувач дає відповіді на питання неповно або неточно, відповіді поверхневі, необґрунтовані, або наявні помилки у відповідях, що стосуються ключових понять власного дослідження; 15-19 – здобувач у цілому вірно відповідає на поставлені питання, але допускає неточності або невпевненість у відповідях; 20 – здобувач дає повні, ґрунтовні відповіді на усі питання, здатен аргументувати та захищати свою позицію
10. Якість презентації: повнота та якість виконання	0 – ілюстративні матеріали не використано; 10-14 – ілюстративні матеріали низької якості, у презентації є істотні недоліки, володіння культурою

ілюстративних матеріалів, володіння культурою презентації	презентації на низькому рівні; 15-19 – презентація відображує основні результати дослідження, виконана на задовільному рівні за наявності окремих зауважень до оформлення ілюстративних матеріалів. Доповідь в цілому логічна, послідовна, здобувач демонструє володіння культурою презентації за наявності окремих помилок; 20 – презентація добре організована, містить усі необхідні ілюстративні матеріали, здобувач повністю володіє культурою презентації і здатен повною мірою доносити необхідну інформацію до наукової аудиторії під час презентації власного дослідження
Максимальна підсумкова оцінка змісту та захисту результатів кваліфікаційної роботи	200 (двісті) балів

Додаток 11

Чек-лист для подання кваліфікаційної роботи до розгляду та захисту

ЧЕК-ЛИСТ ДЛЯ ПОДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ПІБ: _____

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ: _____

Кваліфікаційна робота повинна включати перелічені нижче компоненти. Будь ласка, зробіть відмітку в кожному полі (ліворуч), щоб підтвердити, що ваша робота містить необхідні розділи.

	Компоненти дипломної роботи	Важливі моменти, на які слід звернути увагу
☐	Титульна сторінка	Відповідність формату див. Додаток 4.
☐	Коротка анотація	Українською та англійською мовами, Додаток 5
☐	Зміст	Відповідність формату див. Додаток 6.
☐	Значення роботи та внесок автора	Опишіть наукову новизну отриманих результатів, що було встановлено, обґрунтовано, запропоновано, розкрито чи виокремлено вперше, що було уточнено, а що отримало подальший розвиток. Окресліть теоретичне і практичне значення одержаних результатів.
☐	Список рисунків і таблиць	Якщо не використовується жодних рисунків, таблиць або скорочень, то список не потрібен.
☐	Список скорочень	
☐	Вступ	Чітко сформулюйте актуальність,

		обґрунтування, об'єкт, предмет та цілі дослідження.
☐	Теоретична частина та сучасний огляд релевантної літератури	Кваліфікаційна робота повинна включати всебічний огляд не менше 60 джерел, не менше 5 з яких англомовні. Обсяг частини, що розкриває сучасний рівень дослідження проблеми складає більше 20 сторінок.
☐	Емпірична частина кваліфікаційної роботи	Емпірична частина кваліфікаційної роботи повинна включати розділи, присвячені методології та результати дослідження.
☐	Формувальний експеримент	Опис вашої програми супроводу, тренінгу тощо. Аналіз ефективності.
☐	Остаточний висновок і резюме	Чітко вкажіть досягнуті цілі дослідження і розкрийте значення отриманих результатів.
☐	Список використаних джерел	Повна бібліографія, що включає всі джерела, на які є посилання в кваліфікаційній роботі.
☐	Авторське право	Отримано дозвіл від видавця на використання рисунків, таблиць та інших діаграм з літератури. Якщо ви адаптували будь-які рисунки з літератури, то ви повинні вказати, що рисунок (або таблиця тощо) був адаптований і надати посилання.
☐	Шрифт, інтервали та поля	Дипломну роботу подано з єдиним розміром шрифту, міжрядковим інтервалом та полями встановлених розмірів (Додаток 9)
☐	Виноски, посилання та додатки	Виноски, посилання та додатки повинні відповідати науковому стилю АРА.

		Форматування є послідовним у всій кваліфікаційній роботі.
☐	Рисунки, ілюстрації, фотографії та зображення	Якщо використовуються рисунки, ілюстрації, фотографії та цифрові зображення, вони повинні мати менший розмір, ніж сторінка А4.

Додаток 12
Форма відгуку наукового керівника

ВІДГУК
наукового керівника
на кваліфікаційну магістерську роботу

Здобувача(ки) _____
(власне ім'я та прізвище)

На тему _____
(назва теми)

Актуальність теми:

_____.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи:

_____.

Теоретична і практична цінність роботи:

_____.

Наявність недоліків: _____

_____.

Оцінка завершеності кваліфікаційної роботи і готовності до захисту:

_____.

Пропозиції (за наявності): _____

Науковий керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання)

(дата)

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 13
Орієнтовна структура зовнішньої
рецензії

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти

Тема _____
(власне ім'я та прізвище)
_____ (назва теми)

1. Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення.

2. Якість проведеного дослідження.

3. Позитивні риси кваліфікаційної роботи.

4. Зауваження

5. Практична значущість висновків і рекомендацій

Місце роботи та посада рецензента

Науковий ступінь, вчене звання (за наявності) _____
(підпис) (власне ім'я та прізвище)

Підпис засвідчую:

_____ Місце печатки організації, де працює
рецензент

Додаток 14
Електронні каталоги бібліотек
України та світу, створені Одеською
національною науковою бібліотекою

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА⁹²

Електронні каталоги бібліотек України

- Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (м. Київ)
- Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого (м. Київ)
- Національна історична бібліотека України (м. Київ)
- Національна наукова медична бібліотека (м. Київ)
- Публічна бібліотека імені Лесі Українки (м. Київ)
- Наукова бібліотека ім. М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка
- Бібліотека національного університету "Києво-Могилянська академія"
- Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка НТУУ «КПІ»
- Бібліотека Київського університету права НАН України
- Наукова бібліотека НПУ імені М. П. Драгоманова (м. Київ)
- Державна науково-технічна бібліотека України (ДНТБ) (м. Київ)
- Державна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)
- Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника
- Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва
- Вінницька обласна наукова медична бібліотека
- Науково-технічна бібліотека Вінницького НТУ
- Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека
- Краматорська міська публічна бібліотека
- Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Ужгород)
- Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека

⁹² Одеська національна наукова бібліотека (n.d.) *Електронні каталоги бібліотек*. Retrieved from https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=323

- Бібліотека Запорізької державної інженерної академії
- Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка
- Луганська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Горького
- Наукова бібліотека СНУ імені Володимира Даля (м. Луганськ)
- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка
- Науково-технічна бібліотека Національного університету (м. Львів)
- Український католицький університет. (н.д.). *Бібліотека УКУ*. Отримано з <https://ucu.edu.ua/>
- Миколаївська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова
- Миколаївська науково-педагогічна бібліотека
- Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
- Наукова бібліотека Національного університету “Одеської юридичної академії”
- Науково-технічна бібліотека Одеського національного політехнічного університету (НТБ ОНПУ)
- Бібліотека Одеської національної академії харчових технологій
- Бібліотека Одеського державного економічного університету
- Полтавська обласна універсальна бібліотека імені І. П. Котляревського
- Рівненська державна обласна бібліотека
- Тернопіль: Науково-технічна бібліотека ТДТУ імені Івана Пулюя
- Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека
- Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
- Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олеся Гончара
- Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

- Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка
- Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Михайла Івасюка
- Чернігівська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка

Електронні каталоги найбільших зарубіжних бібліотек

АВСТРАЛІЯ

- Каталог Національної бібліотеки Австралії

АЗІЯ

- Національна бібліотека Ізраїлю
- Національна бібліотека Індії
- Національна бібліотека Іорданії
- Національна бібліотека Республіки Казахстан
- Національна бібліотека Киргизської республіки
- Національна бібліотека Китаю (м. Пекін)
- Публічна бібліотека м. Шанхай (Китай)
- Національна бібліотека Турецької Республіки
- Національна бібліотека Узбекистану ім. Алішера Навої
- Національна парламентська бібліотека Японії

ЄВРОПА

- Каталог Британської Бібліотеки
- Зведений каталог найбільших університетів Англії і Ірландії COPAC
- Національна бібліотека Білорусі
- Публічна бібліотека "Пенчо Славейков", м. Варна (Болгарія)
- Національна парламентська бібліотека Грузії
- INGRID - Catalogue Search – Бібліотека Тартуського університету (Естонія)
- Каталог Національної бібліотеки Іспанії ARIADNA
- Латвійська Національна бібліотека

- Joint Catalogue of Lithuanian Higher Schools / Зведений каталог литовських ВНЗ
- Martynas Mazvydas National Library of Lithuania -- Литовська Національна бібліотека.
- Національна бібліотека Республіки Молдова
- Каталог Німецької Національної бібліотеки
- Зведений каталог бібліотек Норвегії
- Зведений каталог бібліотек Франції SUDOC
- Каталог національної бібліотеки Франції
- Зведений каталог бібліотек Швеції LIBRIS

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

- Каталог Бібліотеки Конгресу США
- Зведений каталог бібліотек Каліфорнійського університету
- Каталог ORBIS Йельського університету
- Каталог бібліотеки Корнельського університету
- Каталог бібліотеки Принстонського університету
- Каталог HOLLIS Гарвардського університету https://hollis.harvard.edu/primo-explore/search?vid=HVD2&sortby=rank&lang=en_US